

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Incepînd cu acest număr publicăm
memoriile primului pilot-cosmonaut

Citiți în pagina 4-a

Drumul în Cosmos

de IURI GAGARIN

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

19 (843)

ANUL XVII

12 mai 1961 — 12 pagini 1 leu

INSERARE PE NIPRU

Cel mai entuziast public din cariera mea...

- Cu Elena Cernei despre recentul turneu în U. R. S. S. -

S-ar putea crede că atunci când vizitezi o țară străină în repetate rânduri e greu să te mai poată impresiona ceva... Simți mai ales bucuria revederii unor buni prieteni și... atât. Dar când susții două spectacole la Leningrad și într-o clipă două (11 și 13 aprilie 1961) Iuri Gagarin zboară pentru prima dată în Cosmos. Iacururile se schimbă.

— Da, într-adevăr! Am întreprins un turneu în fața unui public neobișnuit de entuziast. După ce am cîntat în Amneris pe scena Teatrului liric din Leningrad, a doua zi lănuinea Sovietică a lansat primul om în Cosmos. Ce au însemnat spectacolele mele începînd din clipa aceea e greu să vă exprim prin cuvinte. Aplauzele păreau că nu se mai sfîrșesc, căci toată lumea trăia o bucurie pe care ținea să și-o reverse în fiecare clipă. Simțeam o căldură a publicului care mă făcea să cînt mai bine, mai frumos.

— Unde ați cîntat și în ce repertoriu ați apărut?

— Spectacolele le-am început la „Bolșoi Teatr” din Moscova, unde sub conducerea dirijorului Melik Pașev și avînd ca partener principal pe tenorul Zurab Andjaparidze, am interpretat pe Amneris din „Aida” de Verdi și pe Carmen din opera lui Bizet. La primul spectacol am avut cinstea să participe — împreună cu o delegație oficială din Africa — tovarășa Furțeva și tovarășul Kosighin. Interesul publicului moscovit de a asculta din nou o cîntăreață romîncă părea oarecum neobișnuit pentru mine, căci prezentarea artiștilor străini pe scena lui „Bolșoi Teatr” a devenit un fapt divers.

— Și atunci, cum vă explicați „fenomenul”?

— În primul moment m-am bucurat nespuns de mult și n-am căutat nici o explicație. Dar cînd într-o pauză s-a prezentat la mine o studentă și mi-a spus că și-a procurat fotoliul la... „n-aveți un bilet în plus” tocmai din stația de

metrou „Lenin” (fiindcă prin jurul teatrului era pierdută speranța) am îndrăznit să-i adresez aceeași întrebare...

— Și ce v-a răspuns?

— Mi-a scos din poșetă un proaspăt articol asupra turneului Teatrului

Afișul „Bolșoiului” care anunța spectacolele Elenei Cernei

lui nostru de Operă și Balet din toamna anului trecut la Moscova și m-a îndreptat că mereu trăiește și se păstrează în viață, iar ori de cite ori cîntăreții romîni vor apărea pe așele de la „Bolșoi”, sala va fi plină.

— După Moscova ați poposit la Leningrad și Kiev...

— ...Unde am cîntat în aceleași spectacole. M-a emoționat în orașul de pe malurile Nevei întîlnirea cu colhoznicii din împrejurimi veniți să mă asculte. După spectacol m-am fotografiat cu ei, am stat de vorbă împreună pînă noaptea tîrziu fără a ști că a doua zi toată lumea va pronunța un singur nume: Gagarin! Entuziasmul l-am simțit din plin la Kiev, în fața pretențiosului public ucrainean. Mulți mi-au măr-

turisit că au venit la spectacol după ce au urmărit la Bolșoi-Moscova transmisia de la „Bolșoi” cu opera „Carmen”.

— Cum ați simțit entuziasmul auditorilor?

— Întîi am trăit o „probă de însuflețire” chiar în stradă, urmărind o uriașă manifestație de protest împotriva dușmanilor Cubei, apoi seara la spectacol am încercat sentimentul opus cînd lumea la rampă aplauda și striga: „Mai vino pe la noi!”

— Turneul s-a încheiat, dacă nu mă înșel, la Odosă în preajma zilei de 1 Mai...

— Aici am avut sentimentul unei ușoare relaxări. Veneam pentru a treia oară să cînt în fața acelorași spectatori, iar orașul, portul, marea, oamenii, îmbrăcaseră haina de sărbătoare. Seara, luminile multicolore ce se reflectau în văluri, ofereau ochilor un tablou feeric, de neuitat. ...De altfel, odihna (înșelătoare!) a trecut repede, fiindcă abia sosită zilele acestea în Capitală, Elena Cernei a intrat în toila repetițiilor viitoarei premiere cu opera „Orfeu” de Gluck.

Viorel Cosma

Desen de Hariton

Violonista sovietică Roza Fain a dat recent un număr de concerte în țara noastră (la București, Ploiești, Sinaia, Sibiu, Timișoara și Oradea)

In preajma sosirii Teatrului „Maiakovski”

Originalitatea unei arte revoluționare

Într-o vreme grea, eroică, vecină cu războiul civil, avea loc la Irkutsk o manifestație teatrală zgomotoasă, entuziastă, plină de originalitate inspirată. Un actor de o vîrstă cu veacul, care abia împlinise două decenii, imaginase, într-o piață publică de pe malul Angarei, o inscenare de masă, care se intitula „Lupta muncii cu capitalul”. Participa ca interpreți la această sărbătoare teatrală de după demonstrația de 1 Mai mulți actori de la „Teatrul tinăr” din Irkutsk și nenumărați ostași din Armata Roșie, care împleteau replica scenică cu declamația corală, cîntul și dansul cu pantomima. Scenariul, care alterna ingeniozitatea cu naivitatea, intensele momente dramatice cu unele alegorisme elementare, se născuse din colaborarea strînsă a tinărului actor cu reprezentanții statului major al Armatei a V-a și ai uzinelor din Irkutsk. E greu de identificat cu exactitate cum se născu entuziasmul, freneticii ostași-artiști și muncitori-artiști, dar pe actorul-regizor îl chema Nikolai Ohlopkov.

Și nu o dată cei ce i-au urmărit cu interes drumul au asociat, probabil, predilecția marelui regizor sovietic de mai tîrziu pentru spectacolul monumental, eroic, popular, cu încercarea îndrăzneată, emoționantă, din acel 1 Mai 1921.

Ajuns curînd la Moscova, Ohlopkov lucrează în studiourile Teatrului de Artă, și se afirmă în domeniul artei actoricești și în acela al direcției de scenă ca o personalitate interesantă, căreia i se încredințează în 1927 conducerea nou înființatului Teatru Realist.

Ohlopkov a pus în scenă spectacole considerate pe bună dreptate clasice în teatrul contemporan ca: „Aristocrații” de N. Pogodin (la Teatrul Realist în 1935), „Tinăra gardă” de Al. Fadeev, „Legea omorului” de Al. Stein, „Furtuna” de Al. Ostrovski (la Teatrul de dramă din Moscova, în 1947, 1949, 1953) ș.a.

Din 1943 el conduce Teatrul de dramă din Moscova, devenit în 1954 Teatrul „Maiakovski”. De aproape 20 de ani, actorii Babanova, Sverdlin, Samoilov, Tolmazov, Hanov, Glizer, Kirilov și alții lucrează, cîstînd prestigiu internațional considerabil al teatrului sovietic, sub bagheta regizorală a lui Nikolai Ohlopkov, alcătîind la „Maiakovski” un colectiv sudat, caracterizat de un stil specific, perfect distinct în peisajul multivalent, luxuriant de bogat și valoros al artei spectacolului realist-socialist.

De cite ori am fost la Moscova am poposit nerăbdător, ca și alții alți iubitori ai teatrului de pe toate meleagurile lumii, pe bătrîna, liniștita stradă Herzen. M-am oprit acolo cu interes și respect, cu curiozitate și admirație, cu certitudinea descoperirii unor lucruri noi, adevărate, revoluționare, așteptînd emoționantă întîlnirea cu neliniștite, admirabilele căutări ale tinărului de peste 60 de ani care este Ohlopkov și ale tinerilor

actori de mai multe decenii de la Teatrul „Maiakovski”. Interesul, respectul, admirația se legau de spectacolele vizionate ală dată acolo (fie că era vorba de „Aristocrații” sau „Hamlet”), ca și de faima atît de bine meritată a unui regizor și a unui colectiv dintre cele mai valoroase de pe continentul sovietic.

Ohlopkov a declarat cu mulți ani în urmă că imaginația artistică a spectacolului este determinată, în concepția lui, într-o măsură aproape egală de „mijloacele artei actorului, ale artei regizorului, ale artei picturii scenografice și ale artei compozitorului”. Justificarea practică a acestei viziuni apare cu elocvență în armonia tuturor reprezentațiilor de la „Maiakovski”: actorul, în spiritul sistemului stanslavskian, devine aici un virtuoz al emoției, regizorul — un coordonator inspirat, original, al tuturor componentelor spectacolului, pictorul scenograf — un arhitect muzical al scenei, compozitorul — un arhitect ingenios al auxiliilor al cuvîntului, ca fracțiune indivizibilă a gîndirii unice a directorului de scenă. Toate aceste elemente se asociază indisolubil, ducînd la realizarea unui spectacol de factură mereu nouă, menit să găsească drumul cel mai direct către spectatori contemporani.

Și impresia de fond pe care o degajează închinămintea admiratorilor ai artei realist-socialiste a lui Ohlopkov și a celor de la „Maiakovski” nu e niciodată legată de simpla ingeniozitate, de simpla iscusință a originalității. Emoția artistică este determinată, în ultimă și substanțială analiză, de factura revoluționară, de gîndul comunist al admirabilelor, de spectacole de la Teatrul „Maiakovski”. Numai în această perspectivă, a originalității revoluționare, sub al cărei semn major se află căutările neobosite ale regizorului și ale actorilor comunisti de la „Maiakovski”, pot fi înțelese marile lor izbînz. Numai în această perspectivă exactă a adevărului cuprins de reprezentațiile lor excepționale, entuziasmul nemărginit al iubitorilor de teatru își găsește deplina justificare.

Justificare deplină, pe care o vor descoperi desigur, în admirația lor, și fericiții spectatori bucureșteni, participînd la sărbătoarea teatrală care le e hărăzită săptămîna viitoare de turneul Teatrului „Maiakovski” în țara noastră, cu spectacolele „Poveste din Irkutsk” de Alexei Arbazov, „Hotel Astoria” și „Viori de primăvară” de Alexandr Stein.

Horia Deleanu

VEAC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica 5 telefon 13 03 10

Teatrul internațional al studenților

Raida Djamil (în costumul național al locuitorilor din Sumatra) într-o scenă din programul studenților indonezieni

La Casa de cultură a Universității „Lomonosov” din Moscova și-a înaugurat spectacolele cel mai tinăr colectiv teatral din capitala sovietică: Teatrul internațional al studenților. Din trupa sa fac parte peste 900 de artiști din 32 de țări. Sînt studenți ai institutelor de învățămînt superior din Moscova veniți din China și Indonezia, din India, Republica Arabă Unită, Vietnam, Ghana, Guineea, Albania, Ungaria, Cehoslovacia ș.a.

Fete și băieți din cele cinci continente fac cunoscute spectatorilor viața și tradițiile culturale ale poporului lor. Studenții indonezieni au pregătît un program de estradă intitulat „În țara verii nesfîrșite”, care cuprinde cîntece și dansuri rituale ale locuitorilor din cele 3000 de insule. Studenții chinezi prezintă sceneta populară „Vinzătorii ambulanz”, sudanezi un străvechi dans ritual executat în ritmul sacadat al tobelor, în timp ce capela corală a studenților cehoslovaci execută cîntece populare naționale.

ORAȘELE TINEREȚII

Iată că și „novo”, cuvântul care și în rusește tot nou înseamnă, începe să se... învechească. Adăugat la numele unor vechi așezări, pentru a încetățeni geograficește un oraș nou, novo nu mai surprinde astăzi, atât de des a fost folosit în asemenea scopuri în anii mărețelor cincinale și ai primului septenal. Novo Kramatorsk, Novo Kuibîșev, Novo Troițk, Novaia Kahovka sînt numai cîteva exemple din glorioasa familie a orașelor noi ridicate de puterea sovietică de-a lungul și de-a latul marii țări.

Numai în ultimele două decenii pe harta U.R.S.S. au apărut peste 500 de orașe noi și alte 1350 de așezări de tip urban. Un orașel ca Kemerovo, pe care Revoluția din Octombrie 1917 l-a găsit cu 4000 de locuitori, s-a transformat — odată cu întreaga Siberie — în marele oraș de astăzi, cu 360.000 de locuitori. Aici, în taigaua și tundra siberiană, apariția orașelor noi cunoaște un ritm pe care nici pe departe nu l-a cunoscut Far Westul american în epoca lui de glorie.

Undeva, în sudul regiunii Minsk, se construiește în momentul de față cel mai mare combinat de potasiu din întreaga Uniune Sovietică. Constructorii combinatului au și pus bazele unui viitor oraș, Solîgorsk, care va avea o populație de 40.000 de locuitori.

Despre viitorul oraș Solnečnii care se construiește în ținutul Habarovsk, pe malurile fluviului Amur, n-au aflat încă nici cartografil. Și totuși, ei vor trebui să se grăbească, căci în scurt timp acolo, în taigaua Extremului Orient, Solnečnii a început să capete contururi de oraș. Pe malurile Amurului au apărut străzi pe care s-au ridicat blocuri moderne de locuințe, școli, magazine, un mare spital, o casă de cultură. Și ritmul construcției orașului se intensifică. Dat fiind că Solnečnii este menit să fie centrul unei noi și importante regiuni miniere a Orientului Îndepărtat.

Și fiindcă vorbim de Amur, trebuie să arătăm că vestitul oraș al tinereții, Komsomolsk, unul din primele orașe ridicate în Uniunea Sovietică cu trei decenii în urmă de către comsomoliștii, va avea în curînd un... „alter ego”. Komsomolsk pe Amur va avea un frate mai tinăr, Komsomolsk pe Nîpru. Noul oraș va fi construit în apropiere de Kremenciug, pe cursul mijlociu al bătrînelui fluviu ucrainean. Numele i se trage de la împrejurarea că și constructorii orașului de pe Nîpru vor fi tot comsomoliștii. Sosiți din întreaga Ucraină, mii de comsomoliști vor mai construi aici și un nou mare combinat de inobilare a minereului. Acest combinat va desăvîrși valorificarea marelui zăcămint de fier din regiunea Kremenciug și va fi al doilea ca mărime din Europa (primul urmînd să fie cel ce se construiește tot în Uniunea Sovietică, în vestitul bazin al fierului Krivoi Rog). Combinatul de la Komsomolsk pe Nîpru va intra parțial în funcțiune peste doi ani.

Printre cele mai noi orașe aflate „pe șantier” se află și unul de un tip cu totul deosebit. În apropiere de Moscova, în raionul Podolsk, unde se află înfloritorul sovhoz „Zarea kommunizma” (Zorile comunismului) va începe în scurt timp construcția primului agro-oraș din lume. Locuitorii acestui oraș agricol vor fi numeroși muncitori și funcționari ai sovhozului. „Zorile comunismului” va fi un oraș cu o suprafață de cca. 22.000 de hectare și va fi un adevărat model al viitoarelor orașe sovhoznice. Planul prevede blocuri și vile cu tot confortul modern. O mare uzină producătoare de elemente prefabricate a și început să livreze blocurile pentru fundațiile clădirilor viitorului agrooraș. Aceeași întreprindere va furniza și panourile interioare pentru pereți, planșeurile, scările etc. Ceea ce înseamnă că orașul va fi... montat într-un timp foarte scurt.

La 20 martie 1961 a fost întocmit și actul de naștere al noului oraș Tselinograd, capitala celei mai noi regiuni administrative a U.R.S.S., Tselinnii, adică ținutul pămînturilor desțelenite din Kazahstan. Deși e capitală a terenurilor virgine, Tselinogradul nu a apărut pe un astfel de teren, ci s-a născut printr-o... schimbare de nume: bătrînul oraș Akmolinsk a fost rebotezat Tselinograd.

Să nu ne înșelăm, însă! Nu e vorba numai de nume, deși schimbarea numelui orașului are și ea tîlcul ei. De 137 de ani, de cînd există, Akmolinsk-ul a purtat numele care în limba kazahă înseamnă „mormîntul alb”. Ce legătură mai putea exista între Akmolinskul din trecut — orașel de negustori și de mici meseriași — și orașul care în anii puterii sovietice s-a îmbogățit cu fabrici și uzine (de materiale de construcții și produse alimentare), numeroase școli, biblioteci, așezăminte de cultură etc.? Paradoxala denumire, etimologic legată de tradiții feudale de mult dispărute, trebuia și ea să dispară. Propunerea sugerată de N. S. Hrușciov, cu prilejul consfățuirii din martie a agricultorilor fruntași din regiunea respectivă a fost primită cu entuziasm, iar Prezidiul Sovietului Suprem al R.S.S. Kazahă însușindu-și-o, „mormîntul alb” a fost înmormîntat pentru totdeauna, Akmolinsk devenind Tselinograd.

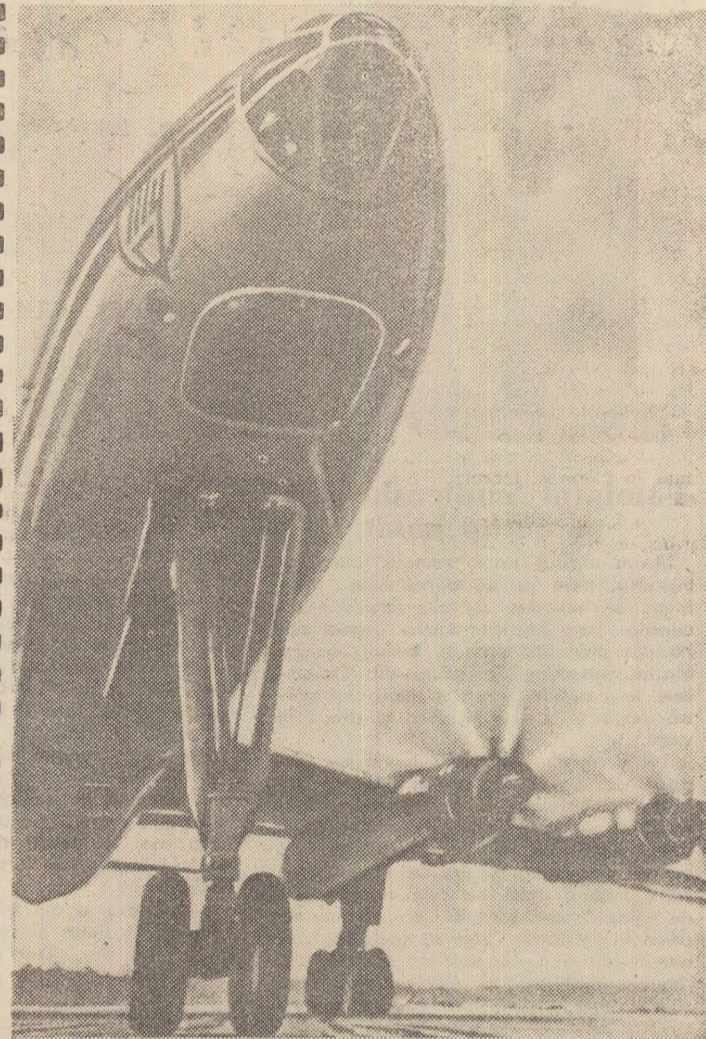
Dar în numai cîteva ani, orașul cu nume nou va fi și un oraș cu adevărat nou, de nerecunoscut. Tot la propunerea lui N. S. Hrușciov, în partea de sud a Tselinogradului, pe o

întindere de aproximativ 36 kilometri pătrați va fi construit orașul nou. Pînă în 1965, noul Tselinograd va fi dublul celui de astăzi. Numai anul acesta, din fondurile de 30.000.000 de ruble (noi) alocate pentru construcția urbană, vor fi date în folosință imobile noi cu o suprafață locativă de peste 60.000 de m. p., două noi școli pentru circa 2000 de elevi, o școală-internat pentru 400 de elevi, zece noi magazine, restaurante, creșe și grădinițe, un post de televiziune, un palat al pionierilor, un cinematograful cu ecran lat și diverse alte așezăminte social-culturale.

Și aici, constructorii se grăbesc cu executarea lucrărilor, dat fiind că populația orașului crește văzînd cu ochii. În gara veche a orașului sosesc mereu trenuri cu mii de tineri veniți să se stabilească în ținutul pămînturilor desțelenite. Absolvenții ai școlilor tehnice de mecanizatori agricoli din Moscova și Leningrad, medicii și inginerii ieșiți anul acesta din institutele de învățămînt superior din Smolensk și Rostov pe Don au venit aici, cu sutele, pentru a rămîne definitiv în regiunea Tselinnii.

Tineretul sovietic continuă să deplaseze spre pămînturile desțelenite și spre șantierul marilor obiective ale septenalului sute și sute de detașamente de entuziaști constructori ai comunismului. Dintre aceștia se recrutează și locuitorii orașelor noi — orașe ale tinereții.

M. Mihail

„Tu-114” înainte de decolare

Pretutindeni:

NOUTĂȚI

Radioelectronica și Cosmosul

Omul modern arată mare interes pentru problemele Cosmosului. Aci la Moscova am constatat-o peste tot pe unde am fost: la Universitatea „Lomonosov”, la uzinele „Krasnii Proletarii” sau chiar la... grădinița de copii a lucrătorilor metroului. Nici nu vă puteți închipui ce îngheșuală este la Muzeul politehnic sau la Planetariu în zilele cînd sînt anunțate conferințe despre zborul omului în Cosmos.

În fiecare zi savanții sovietici dau în declarațiile lor noi și noi amănunte despre perspectivele zborului omului spre alte planete.

Știința privește spre viitor! Așa a fost întotdeauna! Omul de abia învață să conducă automobilul, dar savanții și experimenterii se și gîndeau la zbor.

Spațiul aerian era străbătut în lung și în lat de păsări argintii, dar pe mesele cercetătorilor se și aflau planurile sateliților artificiali și navelor cosmice.

Primul zbor al omului în Cosmos este astăzi de domeniul... istoriei! În momentul de față oamenii de știință sovietici pun bazele zborului spre alte planete.

Un rol foarte important revine radioelectronicii. Și intrucît problemele științifice se supun mai greu legilor... reportajului și mai ușor canoanelor severe ale interviului, iată în continuarea instantaneului de față cîteva întrebări la care răspunsul este dat de cunoscutul savant sovietic, academicianul V. Siforov.

— Care sînt cele mai importante realizări ale radioelectronicii în ce privește studiul spațiului cosmic?

— Cu ajutorul radioelectronicii a fost studiată în amănunțime structura diferitelor straturi ale atmosferei; totodată a fost cercetată compoziția atmosferei diferitelor planete. Recent s-au studiat obiecte cosmice care se află la o distanță de 6 miliarde de ani-lumină de pămînt. Undele radiofonice au străbătut acest spațiu deci în 6 miliarde de ani. (Amintesc că aceste unde parcurg

300.000 de kilometri pe secundă. N. A.)

— Care sînt perspectivele folosirii radioelectronicii?

— În afara legăturilor directe cu nava interastrală, radioelectronica va contribui la lupta cu meteoriții. Stațiile de radiolocație de pe navă vor înregistra apariția meteoriților și vor feri nava de ciocniri.

Pentru dezvoltarea radioelectronicii trebuie lămurite o serie de probleme.

În primul rînd — mărirea distanței de comunicare. Calculele arată că legătura radiofonică este posibilă (în condițiile îmbunătățirii tehnicii) pînă la o distanță de 100.000.000 de kilometri.

În al doilea rînd este vorba de evitarea paraziților interni ai postului de emisie-recepție. Se pune de asemenea problema luptei cu paraziții proveniți de la sursele de radiație din spațiul cosmic.

A treia problemă importantă este sursa de alimentare a postului de pe navă care trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să fie puțin voluminoasă, să fie ușoară și să reziste mult timp.

— Pot fi rezolvate aceste probleme?

— Trebuie avut în vedere că undele radiofonice nu sînt unicele purtătoare materiale ale comunicațiilor. Razele ultraviolete și infraroșii, razele „X” și gamma vor fi probabil folosite în transmisii.

Alexandr Popov a construit un aparat bazat pe recepția undelor magnetice. Probabil că în viitor se vor construi noi tipuri de aparate de emisie-recepție bazate pe alți purtători materiali ai transmisiei.

Aci ia sfîrșit primul instantaneu-interviu de astăzi. Al doilea este consacrat tot zborului, dar de astă dată... în limitele atmosferei. L-am intitulat:

Moscova — Habarovsk — 9 ore

Zilele trecute în fața agenției „Aeroflotului” din Moscova a apărut un afiș enorm: Moscova—Habarovsk — 9 ore. Dacă veți privi harta Uniunii Sovietice veți vedea

că drumul care leagă cele două orașe este egal cu cîteva... Europe laolaltă.

Pe acest traseu circulă cetateazburătoare Tu-114, cel mai mare avion de pasageri din lume.

Aeroportul Vnukovo... Aproape în fiecare minut pleacă avioane spre Erevan și Tallin, spre Rostov și Vladivostok, spre Novosibirsk și Kiev, spre toate colțurile marelui continent sovietic...

Iată și avionul de Habarovsk. În 9 ore el va parcurge fără escală un drum pe care trenul rapid îl străbate în 7 zile și 7 nopți, iar avionul Tu-104 în 11 ore și 35 de minute cu cîteva escale. Pasagerii au asigurat tot confortul. În afara saloanelor comune există compartimente cu paturi și compartimente pentru călători cu copii. Bucătăria se află la... parter (un termen cam impropriu pentru o cetate... aeriană, dar altul nu există). Cu ajutorul unor lifturi mîncarea este transportată la etaj.

Din cauza celor 7 fuse orare care despart Moscova de Habarovsk, orele de sosire și plecare par oarecum neobișnuite. Așa, de pildă, avionul care pleacă din Moscova la ora 12 ziua, ajunge la Habarovsk, după ora locală, la 4 dimineața. Cum s-ar spune ziua a trecut cam... repede. La înapoiere, avionul care pleacă din Habarovsk la 12 ziua ajunge la Moscova la ora 14, ora locală.

Masa de seară pe care o pierdem la Habarovsk, îmi spunea rîzînd unul din piloții avionului, o înlocuim prin cele două mese de prînz pe care le luăm în aceeași zi: o dată la Habarovsk și o dată la Moscova...

Se dă semnalul de plecare... Uriașa pasăre argintie pornește spre Extremul Orient ducîndu-i pe oameni la treburile lor, economisindu-le vremea.

Drum bun!

Alexandru Stark

DRUMUL ÎN COSMOS

Pământul Smolenskului - pământul natal

M-am născut într-o familie foarte obișnuită, care nu se deosebește prin nimic de milioane de alte familii muncitoare din patria noastră socialistă. Părinții mei sînt oameni simpli, cărora Marea Revoluție Socialistă din Octombrie le-a deschis - ca și întregului nostru popor - un drum larg și drept în viață.

Tatăl meu - Alexei Ivanovici Gagarin - este fiul unui țărăn sărac din regiunea Smolensk. A învățat carte puțină, căci n-a apucat să urmeze decît două clase. Dar fiind un om setos de cunoștințe a deprins multe singur. În satul nostru, care se află nu departe de Gjatsk, era prețuit ca un meșter priceput la toate. Știa să facă tot ce-i nevoie într-o gospodărie țărănească, dar cel mai mult îi plăceau dulgheria și tâmplăria. Parcă mai văd și acum spuma gălbuie de talaș care-i acoperea întotdeauna miinile puternice de muncitor, și pot deosebi și acum speciile de arbori după miros - dulceaț de arțar, amărui de stejar, înepător de pin - din care tata meșterea tot felul de lucruri folositoare oamenilor.

De aceea nutrește pentru copaci același respect ca și pentru metal. Despre metal ne vorbea mult mama - Anna Timofeevna. Tatăl ei și bunicul meu Timofei Matveev a fost lăcătuș la uzina Putilov din Petrograd. După cîte ne spunea mama, era un om voinic, viguros,

de IURI GAGARIN

mare meșter în meseria lui, muncitor de înaltă calificare, dintre aceia care puteau, cum se spune, să potcovească puricii și să fasă flori din metal. Nu l-am cunoscut pe bunicul Timofei - a murit tragic într-un accident de muncă - dar în familia noastră a rămas vie amintirea lui, amintirea tradițiilor revoluționare ale putiloviștilor.

Ca și tata, nici mama n-a putut învăța în tinerețe. Dar a citit mult și știe multe. Putea să răspundă la orice întrebare pe care i-o puneam noi, copiii. Și eram, slavă domnului, patru: fratele cel mare, Valentin, născut în anul morții lui V. I. Lenin, sora mea Zoia, cu trei ani mai mică, în sfîrșit eu, și mezinul nostru, Boris.

M-am născut la 9 martie 1934. Părinții lucrau în colhoz - tata ca dulgher, iar mama ca murgătoare. În semn de prețuire pentru munca ei conștiințioasă, a fost numită responsabilă fermei de vaci. Lucra acolo de dimineață și pînă seara tîrziu. Avea destule de făcut: ba se năștea un vițel, ba îi dădea de furcă „tineretul”, ba cîte o vacă avea nevoie de îngrijire specială.

Satul nostru era frumos. Vara înecat în verdeață, iar iarna troienit de zăpadă. Și colhozul era înflorit. Oamenii trăiau în bunăstare. Casa noastră era a doua din margine, pe drumul care ducea la Gjatsk. Aveam o livadă mică cu meri și vișini, agrișe și zmeură. În spatele casei se întindea lunca verde și parfumată, pe care ne zbenguim și ne jucam toată ziua. Îmi amintesc de o mică scenă din copilărie. Aveam pe atunci trei ani. Sora mea Zoia m-a luat cu dînsa la școală, la serbarea de 1 Mai. Urcat pe un scaun, am recitat cu patos:

Cocoțat sus pe fereastră
Micul nostru motănel
Ne zimbește frumuseț.

Elevii au aplaudat. M-am simțit grozav de mîndru: oricum, erau primele mele aplauze.

Am o memorie bună și îmi amintesc de foarte multe. Îmi amintesc, de pildă, cum ne urcam pe acoperiș și priveam de acolo ogoarele colhozului, nesfîrșite ca marea, prin care vîntul se zbenguia minînd valuri aurii. Cînd ridicam capul - deasupra noastră se întindea altă mare, marea albastră a cerului...

Sau îmi amintesc cum uneori mama ne privea lung și spunea:

- Ce copilarie fericită aveți voi, nu ca a noastră...

Și rămînea pe gînduri. Fața ei bună se intrista ușor. O iubesc foarte mult pe mama și-i datorez tot ce am reușit să înfăptuiesc pînă acum.

Tata are un frate, Pavel Ivanovici, agent veterinar. Noi, copiii, ne bucuram grozav cînd unchiul Pașa venea la noi în vizită și rămînea să doarmă peste noapte. Așteptam afară un strat gros de fin, ne culcam cu unchiul Pașa și ne puneam la toalete. Stăteam întinși cu ochii deschiși și urmăream stelele - una mai frumoasă ca alta. Valentin, fratele mai mare, îl tot isoodea pe unchiul Pașa:

- Oare și acolo trăiesc oameni?

Unchiul râdea și spunea gînditor:

- Cine știe... Dar cred că există viață și acolo. Nu se poate ca din mili-

Mama a căzut ca lovită pe laviță și acoperindu-și fața cu șorțul a început să plîngă incoetșor. Într-o clipă totul parcă s-a întunecat. La orizont s-au ivit nori, vîntul a început să răscolească praful pe străzi. În sat cîntecele au amuțit. Iar noi, copiii, am lăsat joaca la o parte. În aceeași zi, încercîndu-și în căruțe și în camionul colhozului auzurile, scoruții au plecat la Gjatsk. Tot colhozul i-a petrecut pe flăcăii care se îndreptau spre front.

Ca un val cumplit, războiul se apropia tot mai mult de pământul drag al Smolenskului. Tăcuți ca niște umbre, prin sat treceau refugiați, răniți, totul se scurgea undeva departe, în spatele frontului. Se spunea că fasciștii au șters de pe fața pămîntului Minskul, că se dau lupte sîngeroase lîngă Smolensk. Dar toți credeau că dușmanul nu va trece mai departe. A venit luna septembrie. Împreună cu colegii mei m-am

le străluciau pe piept decorațiile. Erau primele decorații pe care le vedeam. Și am înțeles cu ce preț erau ele dobîndite în război.

Toți locuitorii din sat doreau ca aviatorii să înnopteze în casele lor. Dar piloții și-au petrecut noaptea lîngă „IAK”. Nici noi n-am dormit deloc, ci, dîndînd de frig, am stat pînă în zori lîngă ei. A doua zi aviatorii au plecat lăsîndu-ne o frumoasă amintire. Fiecare dintre noi doream să zburăm, să fim la fel de curajoși și puternici ca ei. Încercam un simțămînt ciudat, necunoscut pînă atunci.

Curînd, evenimentele au luat o turnură tot mai rapidă. Prin sat au început să treacă în grabă șiruri de autocamioane, mașini cu rîniți. Se vorbea într-una despre evacuare. Nu era timp de pierdut. Cel dintîi a plecat unchiul Pașa cu turma de oi a colhozului. Se pregăteau de drum și mama cu tata, dar n-au mai izbutit să plece. Canonada artileriei răzbătuse pînă la noi, cerul se împurpurase de vîlvățiile incendiilor și în sat năvăliră pe neașteptate nemți pe biciclete. Au început perchezițiile. Fasciștii căutau partizani, dar pe ascuns luau lucruri de preț și nu disprețuiau nici îmbrăcămintea ori încălțămîntea.

Familia noastră a fost alungată din casă, unde s-au instalat soldați nemți. A trebuit să ne săpăm un bordei ca să ne adăpostim. Și cel mai rău era noaptea cînd în văzduh duceau motoarele avioanelor fasciste care se îndreptau spre Moscova. Mama și tata erau negri de supărare. Li neliniștea nu numai soarta familiei, ci și a colhozului, a întregului nostru popor. Tata nu dormea nopțile, pîndînd într-una dacă nu se auză cumva tunurile sovietice, dacă nu înaintează armatele noastre. Vorbea în șoaptă cu mama despre partizani și era îngrijorat de Valentin și Zoia care erau de acum mărișori; în satele vecine nemții luau tineretul la muncă în Germania.

În sat nu exista radio, nu seseau ziare ori scrisori, așa că n-aveam nici o veste despre ce se întîmpla în Rusia. Dar curînd ai noștri au simțit că nemții căpătaseră lovitură zdrovitoare. Prin sat începuseră să treacă rîniți și soldați germani înghețați. Și cu fiecare zi, numărul lor creștea. Îmi aduc aminte că într-o noapte tata a aprins focul, a ieșit afară din bordei și după cîva timp s-a întors și i-a spus mamei:

- Se auză împușcături...

- Să fie partizani? - a întrebât mama.

- Nu, e armată regulată. Răsună văzduhul...

A doua zi, șiruri lungi de mașini tixite cu soldați, coloane de tancuri și tunuri au început să treacă prin sat. Nu mai era de fel armata care nu de mult înaintase spre răsărit. După cum am aflat mai tîrziu, erau rămășițele unei divizii SS, zdrobite lîngă Moscova. Toți locuitorii satului așteptau cu înfrigurare ceasul eliberării. Dar fasciștii izbutiseră să se mențină pe o linie de apărare, așa încît satul nostru a rămas în spatele frontului lor.

Acum casa noastră era ocupată de un fascist din Bavaria, pe care-l chema, dacă nu mă înșel, Albert. Încerca acumulatori pentru autocamioane și nu ne putea suferi pe noi, copiii. Îmi amintesc că într-o zi, fratele mai mic Borea s-a apropiat, din curiozitate, de atelierul fascistului. Călăul l-a apucat de fularul de la gît și l-a atîrnat așa de o creangă de măr. L-a agățat și a început să necheze ca un cal. Mama, se înțelege, a alergat să-l scape pe Borea, dar bavarezul n-a lăsat-o. Ce era să fac? Mi se rupea inima și de mila fratelui și a mamei. Am vrut să chem în ajutor vecinii dar nu puteam: îmi pierdusem răsufarea de parcă pe mine mă spînzurase nu pe Borka. Dacă aș fi fost mare i-aș fi arătat eu fascistului blestemat...

Noroc că pe bavarez l-a chemat atunci o căpetenie de-a lui, iar eu cu mama l-am putut salva pe Boris. L-am dus în bordei și cu greu l-am readus la viață.

(Continuare în pag. 10-a)

oane de planete numai Pământul să aibă norocul ăsta.

Tare mă trăgea inima la școală. Aș fi vrut să-mi fac și eu lecțiile seara, să am penarul meu, tăblița, caietele mele. De multe ori, împreună cu tovarășii mei de joacă ne cocoțam pe ferestrele școlii și ne uitam invidioși cum în clase elevii alcătuiau pe tablă cuvinte din tot felul de litere, scriau cifre. Ca toți copiii, ardeam de nerăbdare să cresc mai repede. Cînd am împlinit șapte ani, tata mi-a spus:

- Ei, lura, toamna asta te duci la școală...

În familia noastră tata se bucura de multă autoritate. Sever dar drept, el ne-a dat primele lecții de disciplină, de respect pentru cei mari, de dragoste față de muncă. Niciodată nu recurgea la amenințări și la bătaii, nu ne aproba și mingiia fără motiv. Nu ne alinta dar era atent la dorințele noastre. Vecinii îl iubeau și îl respectau. Conducerea colhozului ținea întotdeauna seama de părerea lui. Întreaga viață a tatei era legată de colhoz. Colhozul era a doua lui casă. Tata este invalid, are un picior bolnav, din care cauză nici n-a putut lupta în războiul civil.

Într-o zi - era duminică - a venit în fugă de la sovietul sătesc. Nu-l văzusem niciodată atît de emoționat și de pierdut. Abia trăind și suflul, a roștit un singur cuvînt:

- Război!

îndreptat fericit spre școală: sosise mult așteptata și solemnă zi. Dar abia am apucat să facem cunoștință cu clasa, să înșirăm pe tăbliță bețoșoare și să încercăm să mîzgălim primul „a”, cînd am auzit:

- Nemții sînt aproape de tot, lîngă Viazma...

Și chiar în ziua aceea deasupra satului nostru au trecut două avioane cu stele roșii pe aripi. Erau primele avioane pe care le vedeam în viața mea. Pe atunci nu știam cum se numesc, dar acum îmi aduc minte că unul era un „IAK”, iar celălalt un „LAGG”. Acesta din urmă fusese lovit în luptă și pilotul încerca cu ultimele-i puteri să-l îndrepte către o mlaștină acoperită de nuferi și stuț. Avionul a căzut și s-a rupt în două, dar pilotul, un băiat tînr, a izbutit să sară, fără parașută.

Lîngă mlaștină, pe o paște întinsă, a aterizat curînd și „IAK”-ul, care nu vroia să-și lase tovarășul fără ajutor. Noi, toți copiii, am luat-o la fugă spre locul cu pricina. Și fiecare doream să-i atingem măcar cu un deget pe aviatori, să intrăm o clipă în cabinele avioanelor. Inhalam cu plăcere mirosul necunoscut de benzină, număram spîrturile din aripile aparatelor. Piloții erau agitați și minioși. Gesticulînd într-una, arătau cît de scump îi costase pe nemți „LAGG”-ul avariat. Apoi și-au deschiat surtele de piele și am văzut cum

F

aima calității produselor sovietice a pătruns adânc în conștiința omenirii. Fanioul cu stema Uniunii Sovietice care a ajuns în Lună, întreaga serie de „sputnici”, de „lunnici” ca și recentul zbor al lui I. A. Gagarin au constituit tot atâtea mărturii ale calității zecilor de mii de piese care asigură funcționarea rachetelor purtătoare, a aparatului științific și a teleghidajului de pe pământ. Faima calității produselor sovietice a pătruns în Arctica și în Antartica; ea este cunoscută și recunoscută într-un număr tot mai mare de țări în care se construiesc, cu ajutorul Uniunii Sovietice, sute de întreprinderi înzestrate după ultimul cuvânt al științei și tehnicii.

De altfel nimic mai firesc. Spre deosebire de întreprinzătorul capitalist pe care nu-l interesează decât valoarea mărfurilor produse, întreprinderile socialiste produc mărfuri având în vedere, în primul rând, valoarea de întreținere. Crearea valorilor de întreținere deține, în socialism, un rol esențial toamă fiindcă țelul producției socialiste este satisfacerea cât mai completă a nevoilor crescînde ale oamenilor muncii, printre altele și prin îmbunătățirea continuă a calității și sortimentului mărfurilor. Socialismul a depășit astfel contradicția antagonistă între valoare și valoarea de întreținere care, în capitalism, constituie germele crizelor de supraproducție.

In lupta pentru calitate

SOVIETIC- ÎNSEAMNĂ IMPECABIL

Cu atât mai lesne de înțeles apare, astfel, dorința oamenilor muncii din Uniunea Sovietică de a vedea asigurată o calitate superioară chiar și articolelor celor mai mărunte. Această dorință și-a găsit o exprimare elocventă în scrisoarea adresată la începutul anului trecut ziarului „Izvestia” de către muncitorii uzinei „Frezer” din Moscova sub titlul „Tot ce crează mâinile noastre trebuie să fie fără cusur”. „Tot ce este sovietic trebuie să fie de calitate ireproșabilă” — scriau mai departe muncitorii uzinei „Frezer” — și dulapul, și casa, și rochia, și proiectul unei noi fabrici, și mașinile și instrumentele.”

Scrioarea a însemnat semașul unei largi discuții purtate în coloanele ziarelor sovietice și, mai ales, în paginile ziarului „Izvestia” sub lozincă: „Sovietic — înseamnă impecabil”.

Plenara din iulie 1960 a C.C. al P.C.U.S. a acordat o mare atenție problemelor ridicării la un nivel superior a muncii economice, problemelor luptei pentru îmbunătățirea indicatorilor calitativi ai produselor, arătând că aceste probleme capătă o însemnătate deosebită în actuala etapă a construcției desfășurate a comunismului.

Discuția desfășurată atât înainte cât și după plenara din iulie a C.C. al P.C.U.S., a pus într-o nouă lumină accepția multilaterală care trebuie acordată unei noțiuni ca aceea de „calitate”, a cărei sferă cuprinde elementele în aparență atât de depărtate între ele ca însușirile funcționale ale unui produs și aspectul lui comercial.

În general, părerile exprimate s-au referit la unul din aceste trei aspecte: calitățile funcționale ale produselor, finisarea și însușirile estetice, durabilitatea sau ceea ce tehnicienii numesc „resursele” produselor. Deși fiecare din aceste trei aspecte are o însemnătate incontestabilă, ele pot căpăta o valoare diferită în raport cu interesele economiei naționale. Participanții la discuție au căutat o definiție cât mai precisă a criteriilor care să permită compararea diferitelor produse private din cele trei puncte de vedere. Inginerul I. Emelianov, de pildă, a arătat, într-un articol publicat în „Izvestia”, că „lipsa indicatorilor cantitativi sau cel puțin perfect comparabili ai calității produselor îngreunează munca birourilor de proiectare și a uzinelor. În momentul actual capătă o însemnătate deosebit de mare elaborarea atât a problemelor generale, cât și a problemelor particulare legate de calitatea mărfurilor, scoaterea la iveală a aspectelor celor mai importante din punctul de vedere al intereselor economiei naționale.”

Prin prizma unui atare punct de vedere, cele mai mici dificultăți sînt preîntîmpinate în definirea indicatorilor care determină însușirile funcționale ale produselor. Ele pot fi ușor definite în cifre și formule comparabile între ele. Există, de altfel, o serie întreagă de documente, începînd cu standardele și terminînd cu specificațiile tehnice ale unei serii de contracte economice, care oferă puncte de reper sigure, deși nu suficiente, în această privință.

Al doilea aspect al calității produselor: finisarea lor și însușirile lor estetice, a constituit obiectul a numeroase intervenții în discuția amintită.

De mai multe ori, în cursul discuției, au fost

invocate cuvintele lui Cehov: „Tot ce aparține omului trebuie să fie frumos: și chipul și îmbrăcămintea și sufletul și gândurile lui”. Da, și îmbrăcămintea. Grijă pentru frumos trebuie să fie atotcuprinzătoare pentru a-și îndeplini ade-văratul ei rost: acela de a face viața omului tot mai vrednică de a fi trăită, din ce în ce mai îmbelșugată, mereu mai interesantă. Muncitorii fabricilor de încălțăminte și confecții din regiunea Lvov au exprimat cit se poate de fericit ideea rolului educativ al frumosului, în chemarea lansată pentru întîmpinarea Congresului al XXII-lea al P.C.U.S. sub lozincă: „Calitate ireproșabilă”.

Dar participanții la discuție nu s-au oprit aici. Ei n-au înțeles să limiteze problema calității la înlăturarea încălcărilor standardelor, la înlăturarea rebuturilor, la micșorarea procentului de produse cu defecte sau care nu fac casă bună cu cerințele bunului gust. Cătețanul sovietic este astăzi mult mai exigent. Așa se și explică intervențiile extrem de interesante făcute în legătură cu eel de-al treilea aspect al calității, aspectul durabilității sau al siguranței în funcționare a unor produse.

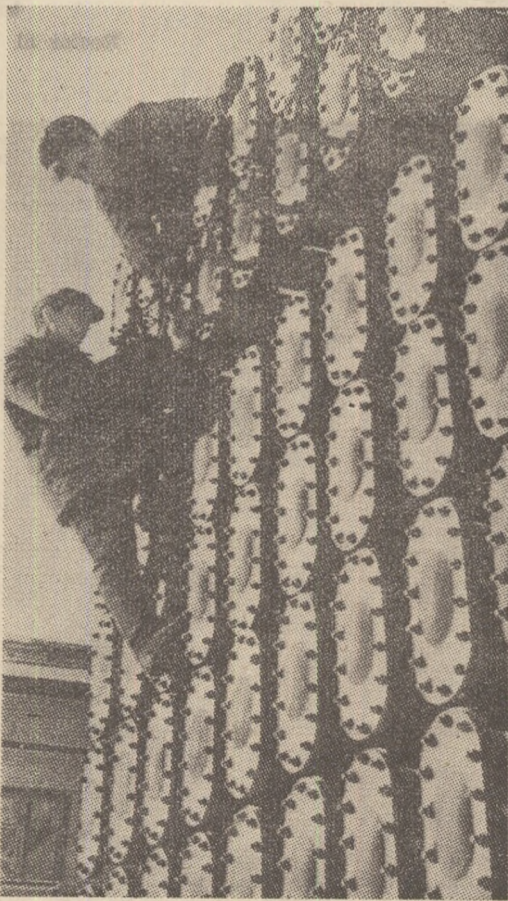
Academicianul A. Berg a propus folosirea unui „coeficient de siguranță în funcționare a tehnicii”. Alți participanți la discuție, ca inginerul Emelianov, au preferat să se ocupe de durabilitatea produselor. El a subliniat că mărirea durabilității echivalează în mod practic cu o creștere a producției, obținută fără o sporire corespunzătoare a resurselor materiale și umane folosite.

Pentru a ilustra distincția netă ce o face între criteriul durabilității și criteriul siguranței în funcționare, autorul articolului citat s-a referit la racheta care a doborât avionul U-2, pilotat de Powers. Racheta a dat dovadă de o siguranță în funcționare fără greș. Durabilitatea ei s-a măsurat, însă, cu timpul cit i-a trebuit să ajungă de la rampa de lansare la avionul-spion. De obicei, referirile la durabilitatea produselor se găsesc

în acea parte a standardelor și normelor tehnice care prevede termenii de garanție. Aceste termene de garanție, stabilite de regulă la 6,9 sau 12 luni constituie mai mult o categorie juridică decît o caracterizare tehnică a produselor. De aceea, ele nici nu au o legătură directă cu însușirile reale ale produselor și în stabilirea lor predomină o uniformitate care nu poate oferi chezușile necesare pentru prelungirea durabilității produselor. Chiar dacă termenii de garanție sînt destinate să acopere timpul în care pot ieși la iveală așa-numitele „vicii ascunse” ale produselor, ele încă ar trebui, consideră inginerul Emelianov, să fie prelungite pînă la efectuarea primei reparații generale.

Discuția desfășurată în presa sovietică cu privire la problemele luptei pentru îmbunătățirea calității produselor, a prilejuit formularea multor puncte de vedere care prezintă un interes cert și pentru țara noastră.

L. Alexandru

Pe șantierul uzinei de îngreșăminte azotoase din Nevinnomissk (Caucazul de Nord). Montarea schimbătorilor de căldură în secția de acid azotic diluat

CRONICA IDEILOR

Pot gândi mașinile?

Sînt bine cunoscute performanțele de pînă acum ale mașinilor electronice rapide de calcul și ale mașinilor capabile să execute diverse sarcini programate. Mașinile cibernetice pot astăzi să efectueze calcule matematice extrem de laborioase cu o viteză uriașă, există mașini adaptate la traducerea unor texte dintr-o limbă în alta, mașini care comandă operații foarte complicate cum ar fi stabilirea pe orbită a sateliților artificiali și a navelor cosmice. Uriașele succese ale tehnicii cosmice sovietice sînt strîns legate — între altele — de marile realizări sovietice pe tărîmul mașinilor cibernetice.

După cum arată specialiștii, în momentul de față se dobîndesc importante progrese în proiectarea și construirea mașinilor cu autoorganizare, mașini capabile să-și organizeze activitatea, modul de funcționare în conformitate cu situațiile noi care se ivesc, trîndu-și singure un nou program de lucru.

Este evident că acest soi de operații era făcut, pînă la apariția noilor mașini, numai de ființe gînditoare — de oameni. Acest fapt a pus cu deosebire acutitate o seamă de importante probleme filozofice, în primul rînd problema raportului dintre procesele care au loc în aceste mașini — și în general activitatea lor — și gîndire. Căci după cum se știe, despre aceste mașini se vorbește în mod curent ca despre „creiere electronice”, ca despre mașini care „gîndesc”, despre mașini „inteligente”.

Ciberneticienii și filozofii sovietici au adus importante contribuții la lămurirea științifică — materialist-dialectică — a acestei probleme, combătînd exagerările și confuziile ideologice care-și au rădăcina în identificarea mașinilor cibernetice cu creierul și a activității lor cu gîndirea umană. A reieșit cu toată limpezimea că acest mod de a vorbi este nepotrivit, nu corespunde realității. Gîndirea, facultatea de a reflecta lumea exterioară prin noțiuni este proprie numai omului. Dar în același timp nu se poate nega că există legături incontestabile între activitatea de gîndire a omului și activitatea mașinilor cibernetice. Să vedem mai îndeaproape în ce constă aceste legături și care sînt asemănările și deosebirile dintre activitatea mașinilor și activitatea omului ca ființă gînditoare.

În primul rînd trebuie să avem în vedere faptul că gîndirea omenească este rezultatul unor procese specifice creierului; gîndirea logică și întreaga viață sufletească a omului, ca și conștiința lui au o bază materială, sînt determinate de o organizare specifică a unor formațiuni materiale date. Aceasta este o teză fundamentală a concepției materialist-dialectice despre raportul dintre materie și conștiință, și gîndire. În ultimul timp știința a început să descifreze unele aspecte concrete ale proceselor materiale care determină gîndirea, conștiința. Este evident deci că gîndirea nu este un fenomen supranatural, nu este ruptă de proprietățile materiei, nu este sortită să rămînă un veșnic mister.

S-a putut astfel constata că procesul gîndirii este strîns legat de procesul primirii de informații din lumea exterioară, de schimburi de informații dintre oameni și de un proces de comandă într-un sistem material în mișcare foarte complicată (creierul). Dar aceste procese sînt proprii nu numai gîndirii; ele au o semnificație materială generală.

Modul în care este posibilă în lumea materială efectuarea unor comenzi, care să organizeze activitatea unor sisteme complexe pe baza informațiilor primite, a putut fi și el studiat, în mod general, de noua știință numită cibernetică.

Mașinile cibernetice — calculatoare electronice, mașini de tradus, mașinile cu autoorganizare etc. — sînt agregate materiale capabile să primească informații, să le conserve, să le prelucereze și să dea comenzi în conformitate cu informațiile primite. În această privință, dar numai în această privință, între activitatea acestor mașini și activitatea creierului uman nu există o deosebire. O deosebire fundamentală apare, însă, imediat. În procesul gîndirii (și nu în procesul actelor reflexe), omul transformă informațiile în noțiuni, în concepte și gîndind operează, după anumite legi — legile logice — cu aceste noțiuni. Comanda automată ia și ea forma unor noțiuni. Dar mașinile nu operează cu noțiuni, ci cu semne materiale (impulsuri electrice, presiuni etc.). Posibilitatea mașinii de a modela — cum se zice — gîndirea omului, operațiile umane cu noțiuni rezidă în faptul că aceste noțiuni își capătă totdeauna o haină materială sub forma unor semne grafice (cuvîntul scris) sau sonore (cuvîntul rostit). Legile gîndirii, ale operațiilor intelectuale cu noțiuni pot fi traduse — pînă la un anumit punct — în legi de operații cu semne, cu simboluri (lucru pe care-l face în general logica matematică). Aceste legi pot apoi să capete un model material, folosit în mașini. Astfel, pe calea gîndirii, operînd deci cu noțiuni, omul ajunge la un anumit rezultat, care este tot o noțiune sau o judecată. O mașină primește un model material al cuvintelor, un model material al operațiilor logice și ajunge la un anumit semn material (un anumit sistem de impulsuri electrice, să zicem) care este „modelul” material al unei noțiuni sau al unei judecăți. Iată așadar că forma, schema operațiilor pe care le efectuează omul gîndind este — în anumite limite — identică cu schema, cu forma operațiilor materiale pe care le efectuează mașina; conținutul acestor două tipuri de operații diferă, însă, esențial. Am văzut că mașina nu operează cu idei, cu gînduri, ci cu semne materiale, cu modele ale acestora pe care i le prescrie omul. În felul acesta ele pot să efectueze o serie de sarcini pe care pînă acum le putea efectua numai omul ca ființă gînditoare, ele devin un instrument care mărește puterea creierului uman, deoarece pot avea o seamă de calități superioare creierului (au viteze de lucru mult mai mari, păstrează mai sigur informațiile în „memorie” și le actualizează mai prompt etc.).

Oricît de departe ar merge, însă, asemănarea mașinilor cu creierul uman în ce privește modelarea gîndirii logice (și pe acest drum nu se poate fixa în principiu nici o limită), întotdeauna va exista totuși o deosebire esențială între activitatea creierului și a mașinii, deosebire legată de deosebirea calitativă dintre baza materială a gîndirii umane și aceea a activității mașinii, de deosebirea dintre creier și mașină. Această deosebire se exprimă prin existența conștiinței umane, a subiectivității, a afectivității umane.

Așadar, nu poate fi de fel justificată presupunerea unor publiciști, filozofi sau chiar oameni de știință burghezi că, odată cu complicarea mașinilor, s-ar putea ajunge la depășirea omului, la transformarea omului într-un sclav al mașinilor cibernetice. Mașinile îndeplinesc anumite sarcini ale gîndirii, fără să gîndească, fără să aibă conștiință, fiind sub acest aspect identice cu orice unealtă a omului. Ele vor ajuta totuși, fără îndoială, omului să dobîndească o putere uriașă asupra naturii și — în condițiile societății comuniste — vor crea posibilitatea unei vieți îmbelșugate, în care omul se va putea consacra nestînjănit dezvoltării funcțiilor sale umane superioare.

Stelian Popescu

De 1 Mai la Moscova sau întâlnire cu măreția

Pe cerul Moscovei fortoleau norii, împănși de-un vînt neastîmpărat și rece.

Dar în tot orașul, pe uriașele lui bulevarde și-n largul piețelor, lumea fremdea de fierbinte entuziasm și bucurie. Un corb din „Trenul prieteniei” remarcă: „În Moscova e căld, în ciuda termometrului”.

Erăm dar de 1 Mai în Moscova și pornisem să vedem și să participăm la demonstrație. Am ajuns în fața hotelului „Moskva” cu o jumătate de oră înainte de începerea marșii demonstrații. Am făcut cunoștință cu vecinii: cehi, indoneziani, englezi, germani... Urma să defilăm împreună prin Piața Roșie. Deocamdată priveam. Priveam cu nesaț pregătirile, făcute într-un curcubet calm, alit de caracteristic sovieticilor. Priveam și așteptam semnalul începerii. Dar minutele treceau vertiginos de repede. Nu mai știam ce să vedem: Pavoazarea? Mașinile? Carele alegorice? Florile? Steagurile? Lozincile? Oamenii? Oamenii sovietici! Totul ne fermeca, ne vrăjea. Acolo scrie „Pace lumii”. Dincolo „Calea spre Cosmos a fost deschisă!” în partea cealaltă „Libertate Africii!” și „Viva Cuba!” În fund, spre Manej: „Vom îndeplini înainte de termenul septenal!” „Pentru pace și prietenie!”...

Și, deodată ceasul din turnul Spasski a început să-și numere, sonor și armonios, cele zece lovituri, rupte din ireversibilul marș al timpului. Trompeții, cu glas înalt, clocotind între vechile ziduri ale Kremlinului, vesteau începutul demonstrației ca pe o apoteoză. Mergătoarele purtau semnalul lor în loată Moscova, iar undele herțiene îl difuzau în lumea întreagă. Erau momente care aveau începutul marșii sărbătorii a oamenilor muncii de pretutindeni. Urale izbucnite furtunos din mii și mii de piepturi au marcat apariția în tribuna Mausoleului a conducătorilor Partidului Comunist și ai guvernului sovietic.

Apoi, într-o tăcere solemnă, înmăsa mulțime a ascultat cuvîntarea marelui Malinovski. Nu putem să nu remarcăm relevarea actului de eroism al primului aviator cosmic din lume, maiorul Iuri Gagarin, act ce exprimă „geniul poporului sovietic liber, talentul viguros al savanților, inginerilor și tehnicienilor săi” și care „și-a găsit o intrupare strălucită în măreția forță a socialismului”.

Am urmărit cu admirație și bucurie care au cuprins mulțimea cînd au apărut subunitățile trupelor de rachete. Am urmărit-o la cei din jur și la mine însumi. În virul ascuțit al rachetelor și-n giganticele lor trupuri purtate pe mașini cu șenile, lungi de zeci și zeci de metri, am putut întrevedea uriașă lor rază de acțiune neplăcută în inaltă apăsătoare astronomie ca să coboare și, cu nemaipomenită precizie, să atingă obiectul dușman. În fulgerătoare lor trecere prin fața poporului, oricine putea înțelege că aceste subunități ale unei noi armate reprezentau eșantioane ale celor mai perfecționate mijloace de luptă, depășind tot ceea ce a avut vreodată o oștire a vreunui stat. Da, o armată a păcii. O armată a poporului care-și aplauda nemaipomenitele realizări în tehnica militară, ca și în tehnica și construcția civilă, strigînd: „Prietenie!” „Pace lumii!” „Pace și prietenie!”. Și uralele acestea le repetam și noi, fiecare în graiul lui matern, așa cum îl strigau, în ziua aceea, toate popoarele lumii: „Pace și prietenie!”

Farada militară a fost sobră și totuși uluitoare. Și nu cred că există ochi prieten ori neprieten care să nu-i fi înțeles semnificația.

Demonstrația populară din Piața Roșie are ceva de basm incredibil. O mare de flămuri roșii fluturînd în vînt. O nesfîrșită cîmpie rusească de flori multicolore. O bogăție limitată de nuanțe și culori în îmbrăcămintea demonstrațiilor. O nesecată fantezie în alcătuirea și decorarea carelor alegorice, în gruparea steagurilor, a lozincilor, a pancartelor. Parcă toată lumina și toată culoarea, toată bucuria și tot entuziasmul unei jumătăți de glob s-a concentrat acolo, pe platoul din fața Mausoleului lui Lenin.

Și inimile tuturor tresaltă, se contopesc cu bucuria copiilor care, în costume de cosmonauți, coboară din macheta navei cosmice „Vostok”, aterizată în Piața Roșie. Nu-i mai vedem, în mulțime. Dar auzim c-au urcat în tribună și oferă buchete de flori lui N. S. Hrușciov și celorlalți conducători; că pun flori în brațele lui Gagarin, deschizătorul drumului în Cosmos. Nu-i vedem, pentru că în clipa asta pornim și noi, delegația romină, alături de alte zeci de delegații, să intrăm în coloanele de demonstrații. Nu-i vedem, dar simțim că florile urcate de copiii „cosmonauți” pe Mausoleu sint culese și din inimile noastre.

Aproape nu știu cum ne-am încolonat. Știu doar că, în rînd cu demonstrații sovietici, cîntăm și fluturăm stegulețele noastre, înfrățite cu steagurile și florile tuturor popoarelor reprezentate la marea desfășurare de forță și bucurie, de realizări și entuziasm. Colo, muncitori. Dincolo, colhoznici. Colo studenții sovietici, înfrății cu studenții Universității Prieteniei popoarelor „Patrice Lumumba”. Li aclamăm și ne aclamă. Schimbăm stegulețele și florile. Ei le poartă pe ale noastre, noi le purtăm pe ale lor. Ne înfrățim. Ne înfrățim în muncă, în luptă, în bucuria marșii sărbătorii. Vedem, cum urcă spre platoul Pieții Roșii coloanele care poartă imaginea satelitelor artificiale și a rachetelor cosmice realizate de savanții și tehnicienii sovietici. Îmi fug ochii și mă simt copleșit de tot ce se înfățișă în jur. Căci, orice cu se înfățișă ce poate visa azi mai frumos, mai măreț, mai înălțător decît să participi, de 1 Mai, la demonstrația din Piața Roșie? Ce poate visa mai mult un om de solidaritate ca, în această zi de independență internațională a tuturor celor ce muncesc să fie acolo, în capitala țării care construiește comunismul?

Cu o seară mai înainte fusesem în fața Mausoleului și, alături de sute de moscoviți, asistasem la schimbarea gărzii. Atunci piața fusese liniștită, calmă în umbra multicoloră a turelor de la Vasili Blaženii ori de la turnul Spasski. Acum oamenii transformaseră această imensă piață într-o scenă a lumii luptătoare pentru progres și pentru pace. Și noi, cei din „Trenul prieteniei” ne aflam și noi acolo. Aclamam oamenii sovietici. Aclamam conducătorii. Căutam să-i vedem pe

Și garcă ne simțeam mai aproape ca niciodată de intruparea visului de aur al omenirii: comunismul.

Dumitru Almaș

1 Mai în Piața Roșie: delilarea fanfarei militare

Cu trenul p

O primire frățească

Zilele trecute, cu prilejul lui 1 Mai, marea sărbătoare internațională a muncii, un grup de 340 de turiști din țara noastră a făcut o pasionantă excursie în Uniunea Sovietică cu „Trenul prieteniei”. Timp de 12 zile grupul nostru de turiști, alcătuit din muncitori, țărani, ingineri, tehnicieni, oameni de știință și cultură, a străbătut întinșurile Uniunii Sovietice, vizitînd frumoasele-i orașe, cunoscîndu-i pe admirabilii ei oameni și mărețele lor înfăptuiri pe calea construcției desfășurate a comunismului.

Îndată după trecerea graniței, primul „Tren al prieteniei” din anul acesta a fost primit de o adevărată mulțime. Se aflau acolo numeroși oameni ai muncii, reprezentanți ai Asociației de prietenie sovieto-romină și ai altor organizații obștești, trimișii organizației sovietice „Inturist” veniți să ne întâmpine. Cuvintele calde rostite de gazde la adresa țării și poporului român atunci cînd trenul nostru a sosit în gările Unghevi, Chișinău, Kiev, Leningrad și Moscova, prietenia ce se putea citi în ochii oamenilor sovietici ne-au făcut să simțim cît de trainice, de puternice sint legăturile dintre poporul nostru și popoarele marii Uniunii Sovietice. Am simțit lucrul acesta și cu prilejul întîlnirilor avute la Kiev cu studenții și cadrele didactice de la Institutul de științe și Institutul de medicină, și la Leningrad unde ne-am întîlnit cu un grup de oameni de artă, cultură și știință, și în capitala țării unde am făcut cunoștință cu numeroși reprezentanți ai diferitelor organizații obștești, ai unor întreprinderi și instituții moscovite.

Bunii noștri prieteni sovietici ne-au împărțit cu drag din experiența lor, ne-au informat pe larg asupra rezultatelor dobîndite de U.R.S.S. în construcția desfășurată a comunismului, ne-au vorbit cu entuziasm despre realizările poporului român în construirea vieții noi, socialiste, realizări binecunoscute și apreciate în Uniunea Sovietică.

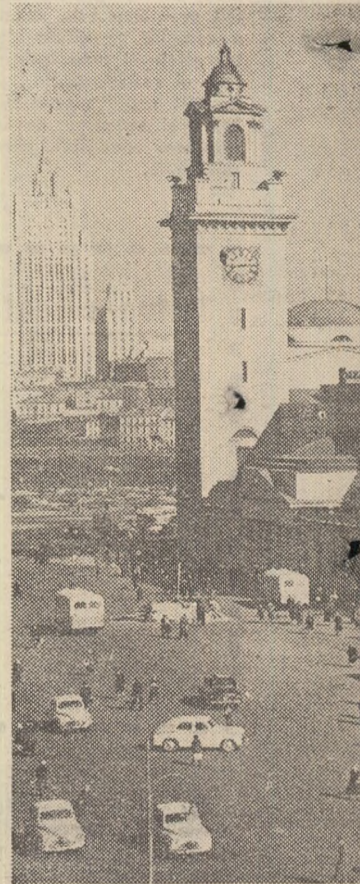
Cu prilejul călătoriei noastre am avut ocazia să vizităm, în afară de minunatele orașe sovietice cu construcțiile lor noi, impunătoare și numeroase întreprinderi, muzee, monumente istorice, instituții științifice și culturale etc. Am putut lua astfel cunoștință, datorită amabilității însoțitorilor noștri sovietici, de cele mai importante momente ale istoriei dezvoltării popoarelor sovietice, de apriga lor luptă pentru libertate și dreptate, pentru făurirea socialismului și mai apoi a comunismului. Căci în Uniunea Sovietică se acordă o mare grijă păstrării și reconstituirii valorilor artistice, culturale și științifice aparținînd trecutului, istoriei poporului.

De 1 Mai, alături de populația Moscovei, de delegațiile de oameni ai muncii sosiți din întreaga lume să sărbătorească mărețul eveniment, am participat și noi la demonstrația din Piața Roșie, minunată prilej de a cunoaște imensa putere economică și de apărare a Uniunii Sovietice, de a simți unitatea indestructibilă, de monolit a popoarelor sovietice. Am încercat atunci, fiecare dintre noi, un sentiment de nestăvilită mîndrie că și poporul nostru aparține puternicului lagăr al socialismului și păcii, în fruntea căruia se află buna noastră prietenă Uniunea Sovietică.

Prima călătorie în Uniunea Sovietică din acest an, organizată cu „Trenul prieteniei” de A.R.L.U.S. a contribuit astfel în continuare la o mai bună cunoaștere a popoarelor noastre, la stringerea tradiționalei prietenii dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice.

Gh. Nițescu

Rector al Institutului Politehnic din Brașov

Moscova — Ga

TURISTA

Cînd unii turiste ai timp puțin, timp puțin te miști mai repede, gîite și în general toate simțurile dă ca să perceapă noul. Noul se vede pe alesele lui. Orașe, străzi, case, oameni.

Astfel, pămînt pe pămîntul sovietic se vede imediat că înțeleg tot nu voi rămîne cu nimic să cunoști o țară imensă, un popor de milioane, o cultură fără asemănare vindu-le din autocarul „Inturistului” decît prin teatru și prin literatură de reflectare a realității cea mai vie. Prima întîlnire cu teatrul sovietic a acasă s-a petrecut la Kiev. Acolo plăcerea s-o revăd, de data asta pe cunoscuta artistă de film Lidia Svîrlo ipostază cu totul nouă, aceea a eroului din piesa lui Arbuzov „Cîntecul”.

Din păcate trenul nostru pleacă seară spre Leningrad, încît n-am avut spectacolul în întregime și împreună cu adevărat... turistic.

Leningradul, măreț și sobru s-a vădit haina sa cea mai scumpă și rară. Deși temperatura era coborîtă sub zero, nimănui nu i-a părut rău după șuruburile luate acasă. Căldura din cămășorile eroicului oraș ne-a încălzit deopotrivă.

La Leningrad, ca de altfel și în alte orașe, este aproape imposibil să te hotărăști ce să vezi și ce să faci. Ai vrea să te duci la teatru pe care le-ai îndrăgii cu neputință la București, să revezi prin să-i aplauzi în noile lor succese, altă parte curiozitatea te îndeamnă să vezi și să simți și să simți și altă manieră de interpretare. Nu rămîne decît să dai cu banii tăi la o hotărît ca în prima zi să mergi la Teatrul de comedie. O întîlnire cu artistul popularului N. P. Akimov vădată sărbătoare. Rar am întîlnit o năvală de detalii al căreia conținut este atît de interesant și înțeles de concepția generală a spectacolului. Mai mici detalii scenografice. Și o piesă „Umbră” de Evgheni Schwab

Prieteniei

mai 1961

„NAȘ GAGARIN!“

„Naș Gagarin!“ (Gagarin al nostru). L-am auzit numit așa pe Iuri Gagarin aproape de cum am pășit pe pământul sovietic. În gara Chișinău, unde trenul făcea un popas mai lung, un stol de fete radioase — de la o fabrică de tricotate, cum am aflat mai târziu — i-a întâmpinat pe turiștii români cu flori, cărți și ilustrații. Erau micile dar prețioasele lor semne, ce trebuiau să mărturisească și pe această cale că ne aflăm între prieteni, că eram bineveniți.

Din multe ilustrate zîmbea figura atît de cunoscută a primului pilot-cosmonaut, dar fetele au ținut să ne amintească — ca nu cumva să mai rămînă cineva care să nu știe:

— Naș Gagarin!

Și o spuneau cu un aer de ingenuă cochetărie, de cuceritoare mîndrie, cu sentimentul evident că marea biruință se răsfrîngea și asupra lor, a tuturor oamenilor sovietici.

Apoi, curînd, l-am întîlnit din nou pe Gagarin la Kiev. Frumoasa metropolă de pe malurile Niprului începuse să se drapeze în haina somptuoasă și multicoloră potrivită lui 1 Mai. Străzile și magazinele cunoșteau forfota febrilă, plină de o înfrigurată și bucurasă așteptare dinaintea marilor sărbători. Ici și colo pe bulevarde porniseră să lucreze din plin standurile cu cărți poștale pentru felicitările de 1 Mai și obiecte pentru demonstrația ce avea să urmeze peste puține zile. Și pretutindeni, imaginea lui Gagarin se răsfrîngea imbieatoare, ca cea mai bună chemare adresată cumpărătorilor, mici și mari.

Lucru pe care, de bună seamă că îl cunoșteau și vînzătorii dîndărătul mesușelor căci singura lor invitație suna așa:

— Luați portretul lui Gagarin, tovarășii!

Și trecătorii nu se lăsau de loc poftiți. Ci se înșiruiau, pe cit de răbdători, pe atît de zimbitori în mici „cozi“, pentru a duce cu ei portretul celui ce simbolizează, în chip neîndoielnic, pentru omul sovietic de astăzi deopotrivă avîntarea către spațiile necuprinse ale Cosmosului și elanul către zorii luminoși ai comunismului.

După alte două zile am reîntîlnit la Leningrad faima lui Gagarin într-o nouă ipostază. În uriașa piață — de proporții greu imaginabile — mărginită într-o latură de fostul Palat de iarnă (vopsit în verde și alb) și în alta de clădirea monumentală a fostului stat major imperial (în ocru și alb) se înalță o superbă coloană de granit sîngeriu, de aproape cincizeci de metri înălțime, coloana Alexandrovsk, ridicată în cinstea biruinței oștilor ruse asupra lui Napoleon. Totul în jur e solemn și fastuos, plin de măreție și în același timp nespuns de armonios. Dar ziua de astăzi a Țării Sovietice este, incontestabil, și mai glorioasă. Niciînd n-a fost mai mare forța și prestigiul ei peste hotare, niciînd n-au cunoscut faptele oamenilor ei o mai obștească admirație.

E un simțămînt pe care epopeea lui Gagarin l-a făcut să crească într-o măsură nebănuită în conștiința omu-

lui sovietic. A omului sovietic de toate vîrstele. Căci nimeni — în afară de ceea ce el însuși simțea — nu l-a îndemnat pe copilul leningrădean pe care l-am surprins asupra faptului să scrie cu litere mari, albe și stîngace de tibișir pe coloana Alexandrovsk:

— Ura Gagarin! Slava!

Popularitatea lui Gagarin e covârșitoare, ca și fapta lui. Ne aflăm la Leningrad la 28 mai, la șaisprezece zile deci după avîntarea pilotului în Cosmos, dar în fața vitrinelor „Lentass“-ului (filiala din Leningrad a agenției Tass) cu fotografiile lor — de altminteri publicate mai demult în ziare — era mereu imbulzeală, în plină zi, ca și seara tîrziu.

În preajma lui 1 Mai zidurile orașelor sovietice erau tapetate cu afișe mari care exaltau zborul primului cosmonaut. Dedesubtul unui portret mare al lui Gagarin în cască de cosmonaut scria:

— Sinu-partii, slava! (Glorie fiului partidului).

Pe un afiș în culori cu capul lui Gagarin și o rachetă în zbor se putea citi:

— Slava pervomu kosmonavtu, I. A. Gagarin! (Glorie primului cosmonaut, I. A. Gagarin).

Și n-am pomenit decît de două, dar nu erau singurele.

Iar cînd, în sfîrșit, a venit ziua

marii sărbători și prin Piața Roșie a început să tîlăzuască oceanul multicolor al demonstrațiilor, manifestarea entuziasmului milioaneilor de moscoviți a întrecut orice închipuire. Cuvintele noastre pămîntești sînt prea palide spre a-l transcrie, ar trebui găsite cuvinte noi, cuvinte „cosmice“ spre a-l exprima. Coloane și iar coloane de tineri și bătrîni, bărbați și femei scandau spontan și cu însuflețire fără seamăn la vederea cosmonautului care-i saluta din tribună pe demonstrații:

— Ga-ga-rin! Ga-ga-rin!

Și oricine putea să simtă și să înțeleagă prea bine că oamenii sovietici dădeau astfel glas unor sentimente de profundă admirație și de nesfîrșită recunoștință.

Admirație pentru om!

Recunoștință pentru gloriosul Partid Comunist al Uniunii Sovietice al cărui fiu a deschis o nouă cale omenirii!

Căci nimeni nu mai poate să se îndoiască că prin fapta lui, Gagarin a dat omului de astăzi puțința de a gîndi în alte dimensiuni, la scară cosmică, că Iuri Gagarin a sfîrșit hotarele globului nostru, ce pînă nu de mult păreau de netrecut și ne face, de pe acum, parcă, semn către planete.

Dumitru Hincu

PRIN TEATRELE SOVIETICE

înd ai și este literalmente imposibil să găsești un loc. Acest spectacol exprimă poate cel mai bine acea „ceva“ particular care definește arta Teatrului de comedie condus de Akimov. Decorul plin de simboluri, costumele destul de hibride la prima vedere dar care se dovedesc a fi exact ceea ce trebuie pentru expresivitatea exterioară a personajelor, grația și plasticitatea deosebită a actorilor, rostirea clară și plină de miez, grija ca nici unul din sensurile mai adînci ale piesei să nu se piardă, imbinarea fericită dintre imaginea vizuală și efectele sonore, trucajele perfecte atît de greu de realizat pe scenă, lumina, mișcarea, culoarea, un adevărat potop de fantezie — iată ce cred eu că este trăsătura dominantă a acestui teatru care m-a cucerit.

Datorită amabilității lui Nikolai Pavlovici Akimov am avut posibilitatea să vizionez și repetiția generală a spectacolului cu piesa „Molodie darovanie“ (Un tînar talent) a cărui premieră probabil că a și avut loc.

Nu pot încheia sumarele impresii de la Leningrad fără a pomeni de remarcabila creație a lui Nikolai Konstantinovici Cerkasov în rolul Roman Hludov din piesa lui Bulgakov „Fuga“, care se joacă pe scena Teatrului academic „Pușkin“. Strălucitoarea distribuție din care făcea parte Cerkasov n-a făcut decît să sublinieze o dată mai mult nenumăratele posibilități ale acestui remarcabil artist.

Trenul aleargă spre Moscova. Să fii de 1 Mai 1961 la Moscova, iată un vis pe care desigur l-au avut milioane de oameni în preajma marilor sărbători. Dar înainte de a vorbi de 1 Mai să ne oprim o clipă la Teatrul de Artă care poartă numele lui Gorki. Clădirea modestă, tapisată, în interior cu stufe cenușii este de aproape 60 de ani martora unor mari creații actoricești și regizorale. Pe baza experienței din acest teatru și-a fundamentat K. S. Stanislavski „sistemul“, cunoscut azi oamenilor de teatru din întreaga lume.

Din 1908 se joacă aici „Pasărea albastră“ de Maeterlinck. Cei care au văzut-o la început sînt astăzi oameni bătrîni, vin la teatru cu nepoții. Dar arta neasemuită a lui Stanislavski continuă să-și exercite puterea asupra noastră. Este un spectacol care place deopotrivă copiilor și foștilor copii.

„Caleașca de aur“ de Leonov nu este un spectacol nou. Dar Elanskaia, Gribov, Orlov,

Petker și Prutkin joacă de parcă n-ar ști acest lucru: au premieră în fiecare seară. Doar spectatorii se schimbă.

Ultimele două zile la Moscova le-am petrecut în mijlocul prietenilor de la Teatrul „Mossoviet“. Oaspete al nostru în două rînduri, acest colectiv s-a făcut iubit nu numai de oamenii de teatru ci a obținut sufragiul unanim al publicului. Iuri Alexandrovici Zavadski ne-a pofțit în clădirea noului său teatru ca cea mai primitoare dintre gazde. Teatrul „Mossoviet“ are una din cele mai moderne săli. Clădită în amfiteatru, înconjurată de foaiere largi, elegant mobilate, cu perdele și lustre de un gust desăvîrșit, sala are o acustică și o vizibilitate perfectă. În acest cadru, care creează de la bun început o ambianță plăcută spectatorului, l-am revăzut cu deosebită satisfacție pe artistul poporului Rostislav Pliatt în ultima sa creație: academicianul Berkutov din piesa lui Vîrta „Vara cerului înalt“. Despre acest mare actor s-a scris mult în presa noastră cu prilejul vizitei „Mossovietului“ la București și n-aș putea adăuga decît un nou șir de superlative.

Ultimele rînduri de turist teatral le voi închina premierii la care am participat și anume — punerii în scenă a cunoscutului poem al lui Tvardovski: „Vasili Tiorkin“. Desigur că mulți din cei care au văzut spectacolul „Mossovietului“ cu „Bătălia în marș“ își aduc amînte de harnicul, iscusitul, poznașul Serghei Sugrobin. Tranziția de la Serghei Sugrobin la Vasili Tiorkin a fost făcută de tînarul actor B. K. Novikov cu ușurință, naturalitate și artă.

Spectacolul montat de regizorul A. L. Șaps este vioi, romantic și de o factură proprie acestui teatru. Legătura dintre scenă și sală se face direct, unele personaje pornind din mijlocul spectatorilor. Decorurile se schimbă „la vedere“ iar ieșirile onora dintre actori în avanscenă țin mereu legătura cu publicul, dînd impresia de participare directă la acțiune. Și cîți din sală n-au avut impresia că l-au cunoscut într-adevăr pe Tiorkin! Așteptam în fiecare clipă ca cineva să strige: „Vasia, sint aici!“ Și dacă n-am auzit, vina este, desigur, a mea, căci probabil că mulți au strigat în gînd.

Geta Vlad

Regizor la Teatrul Muncitoresc

Leningrad — Ploaie de primăvară

Din carnetele de note

Paginile inedite din carnetele de note ale lui A. S. Makarenko, pe care le reproducem mai jos, sînt o mărturie vie a „alianței” dintre pedagogie și literatură.

Fugitive, adesea schițate la repezeală, gândurile, observațiile, faptele de viață consemnate de Makarenko sînt extrem de interesante și pentru că, răsfoindu-le, ne lasă impresia că pătrundem chiar în laboratorul de creație al scriitorului, că asistăm la nașterea unor noi pagini literare.

Primăvara

Ce zile frumoase sînt primăvara! Maleevka. Acolo unde copacii își aruncă umbrele peste ighiaburi, dezghețul întîrzie. Un ger ușor, plăcut i se mai împotrivesc în alte locuri. Apa adusă de șuvoaie nu așteaptă topirea gheții din ighiaburi, ei se rostogolește pe deasupra ei. Gheața devine gălbui, cu pete de negreală și din nu știu ce pricină răspîndește bule de aer.

Șuvoaiele s-au poleit cu un strat primăvăratec de gheață: subțire, fin, dantelat. Rămășițele gheții întîrzie încă pe marginile ighiaburilor, iar uneori atîrnă ca o crustă ornamentală deasupra șuvoaielor clocotitoare.

Riul

Tarusa. 11.VIII. — Orelle cinci dimineața. Pe riu, sub un mal înalt și păduros, se involburază o diră strălucitoare de ceață.

Soarele s-a înălțat măreț, incendiar, nemulțumit parcă. Fără voie, numai din obișnuință, și-a aruncat razele încă reci peste pămînt, peste păduri și cețuri, apoi și-a întors fața de la ele. Dar riul a prins deindată o nuanță albăstrie și pe întinsul lui s-au desțepat umbrele unor nori de un galben deschis. Ceața a pornit să lungească mai repede. Fiuoarele ei s-au cățărât jucăuș pe malul povîrniț. În depărtare, la cotitura riului, ceața se înalță densă, ca un așternut alb.

Chip

La volan se află un om umblat, după cît se pare. Poartă șapca pe-o ureche, dar fața-i, cu ochii pe jumătate închiși, are ceva rău, o anume semeție și un dispreț fără adresă. Cu toate astea, ride minunat.

Caracter

E tehnician comsomolist. Și-i frumos. Prin sticlele ochelarilor cu ramă de baga privesc, printre genele întunecate, niște ochi lustruiți parcă cu un strat fin de lac auriu. Părul nu i se așează pe cap, ci stă țepăn iar firisoarele subțiri și crețe tremurătoare ușor. Vorbește cu un aer foarte degajat:

— Așa sînt eu: nu pot să sufăr nedreptatea și minciuna. De asta lupt...

Alinare

Cînd nu ești sigur de ceva, cînd din toate părțile te amenință neplăceri, răceală și mutre acre, ceea ce te alină e nobila muncă obștească, utilă, creația adevărată, profundă. Te liniștește, pentru că în comparație cu dinșa toate celelalte par trecătoare și fără importanță.

Căsătorie

La temelia acestei căsătorii a fost pusă dinamită. Ea — mare, voinică, cu ochi șterși, inimosă. El, exact și punctual. Dar un om cenușiu, un conștopist.

Pietre la ficat

— Cu ce se ascut cuțitele? De unde pietre?
— Păi, din ficatul meu. Știi ce înseamnă piatră la ficat?

Birocratism

E un om plin de inițiativă. Dar de o inițiativă găunoasă, care nu știe ce-i continuitatea și nu cunoaște practica. Are o inițiativă după alta dar toate la un loc se pierd undeva, într-un șuvoi steril.

Temă

Are mereu temperatură, în jurul lui 38. Așa-i de ani de zile și se pare că s-a obișnuit. O supără ceva în gît. În cameră e răcoare, deși reșoul e-miens. Dar se ține tare, glumește și e dormică de viață. Se minie, zimbește. Ar dori poate să iubescă, dar se teme de complicații. El îi place. Și nu aștia el, cît felul cum vorbește: neobișnuit, interesant, pățimas, reținut, sarcastic la adresa lui, plin de talent. Dînsa nu știe de ce are nevoie de toate astea și îi e lene să înceapă o poveste de dragoste, dar îl ascultă totuși cu recunoștință și-i spune:

— Vino mai des.

Cînd rămîne singură, se ghemuiește în pat cuprînsă de frisoane. În geantă are o mulțime de manuscrise proaste, pe care trebuie să le citească.

In romînește de A. Vlad

BREVIAR

● În cinstea Congresului al XXII-lea al P.C.U.S. scriitorii leningrădeni lucrează la o culegere de reportaje consacrată muncii eroice a oamenilor sovietici pentru realizarea prevederilor septenalului. Cartea se va numi: „La noi, la Leningrad”. Tot cu prilejul aceluiași eveniment, va apare și culegerea de versuri „Comuniștii — stegarii păcii”, cu colaborarea a 60 de poeți.

● Zilele acestea a avut loc plenara Uniunii artiștilor plastici din R.S.F.S.R. cu tema: „Arta plastică din R.S.F.S.R. — consacrată Congresului XXII”.

● Studioul cineaștilor amatori de pe lingă uzina „Rostselmaș” a creat o suită de filme documentare despre munca diverselor secții, despre brigăzile de muncă comunistă, despre viața de fiecare zi a muncitorilor și despre succesele colectivelor sportive ale uzinei.

● Aniversarea a 70 de ani de la nașterea compozitorului sovietic S. Prokofiev a fost sărbătorită, printr-o adunare festivă, la Conservatorul „Ceaikovski”.

● La Moscova, a avut loc un seminar al tinerilor critici din R.S.F.S.R. În cadrul grupelor de creație, au fost dezbătute probleme actuale ale criticii sovietice.

● O delegație de scriitori finlandezi, condusă de M. Samtavouri, președintele Uniunii Scriitorilor din Finlanda, se află în vizită în Uniunea Sovietică. Oaspeții au luat contact cu cercurile literare din capitala Uniunii Sovietice și au vizionat spectacole teatrale.

● Editura muzicală de stat din Moscova a publicat recent o culegere de cîntece intitulantă: „Drumul spre aștri e deschis”, consacrată marilor victorii dobîndite de Uniunea Sovietică în cucerirea Cosmosului. Volumul cuprinde următoarele lucrări: „Aștrii ne cheamă” — muzica de A. Espai pe versuri de E. Evtuşenko, — „Te felicit, Omule” — de A. Eliarkovski și R. Rojdestvenski — și „Zorile veacului cosmic” — muzică de A. Pahmutova pe versuri de S. Grebennikov și N. Dobronravov.

De asemenea în curînd va ieși de sub tipar, în editura „Sovetski kompozitor”, o culegere de cîntece închinată pilotului cosmonaut Iuri Gagarin și datorate compozitorilor A. Novikov, A. Ostrovski, S. Tulikov etc.

● Ansamblul de stat de dansuri populare al U.R.S.S., condus de Igor Moiseev, și-a început recent turneul pe care-l întreprinde în S.U.A. cu un spectacol prezentat la „Metropolitan Opera” din New York.

Americanii arată un mare interes pentru spectacolele talenților dansatori care acum trei ani i-au fermecat literalmente prin măiestria și suplețea lor. Turneul va dura o lună de zile, după care dansatorii sovietici vor da spectacole în Canada, Mexic și Cuba.

Revista revistelor

„Novii Mir” nr. 3 - 1961

Revista „Novii Mir” atrage în ultima vreme atenția cititorilor prin materialul foarte variat și foarte interesant pe care-l publică. În numărul pe luna martie „Novii Mir” aduce noi și valoroase contribuții pe tărîmul poeziei. Intr-un ciclu de versuri, Margarita Aligher evocă Germania de ieri și de astăzi, amintirile grele săpate pe tabla istoriei de anii fascismului și apariția Germaniei democratice prin voința muncitorilor germani, a poporului condus de partid.

O rezonanță nouă, originală, cu izvoare evident folclorice, semnînd a cîntec sau legendă, aduc versurile talmăcite din poezii africani Orok, Gharti și Parks, reprezentanți mai vîrstnici și mai tineri ai literaturii populare zhanee.

Proza este prezentă prin contribuții originale și prin traduceri. Atrage în primul rînd interesul navela lui V. Tendriakov: „Judecata”. Talentul prozator sovietic, autorul navelor „Străin în casa lui” și „Hirtoapele”, dezvoltă în această ultimă navelă o problemă psihologică, zugrăvește un caz de conștiință. Un om a fost ucis întîmplător la o vinătoare. Nu e vorba de o crimă, ci de un accident. Dar sentimentul vinei îi apasă pe cei ca-

re au luat parte la vinătoare și frămîntările lor interioare sînt analizate cu scrupulozitate și amănunțime. Autorul urmărește reacțiile tuturor, felul lor de a înțelege cîntecul, de a răspunde la îndatoririle de dreptate și adevăr. Judecata cea mai aspră, vrea să spună scriitorul, e cea a propriei noastre conștiințe. Tendriakov a prezentat frămîntările eroilor săi pe fundalul unor descrieri de natură pline de prospețime, în tablouri de o autentică și sobră poezie.

Cu totul alte impresii și sentimente trezește lectura însemnărilor scriitorului polonez Thadusz Breza, intitulată „Porțile de aramă”. Instantaneele din viața Italiei de astăzi, scrise de un om care a avut prilejul să cunoască destul de bine și pe îndelele realitățile acestei țări, sînt pătrunse de un puternic spirit satiric, demascînd adevărata față a Vaticanului.

La capitolul traduceri semnălam, de asemenea, navela „Închinată lui Erme”, de scriitorul american John Selinger.

Sectorul de critică literară trăiește în acest număr sub semnul poeziei. Maxim Rîlski publică un articol substanțial cu multe observații interesante și subtile despre „Lirica lui Taras Șevcenko”.

Un alt articol (N. Korjavin — „În apărarea unor adevăruri banale”) continuă discuția despre poezie, abordînd problema formei

în opera poetică. Autorul combate deopotrivă și pe cei ce merg pe linia imitarii epigone, ca și pe cei ce inovează cu orice preț, apropiindu-se de fapt de căutările formaliste. Articolul demonstrează că forma unei opere poetice nu se rezumă la suma procedeelelor folosite pentru a prelucra un material de sentimente, idei, gânduri etc. El pledează pentru poezia expresie a sufletului uman, un tot complex în care se răsfrînge contemporaneitatea, în care lumea, omenirea își găsesc mesagerul. A stăpîni forma poetică, explică autorul, înseamnă a ști să redai aceste sentimente și stări în așa fel încît

cititorul să simtă emoția scriitorului în toată puterea ei. Foarte interesant, materialul publicistic al numărului. Semnalăm reportajul închinat colhoznicilor uzbeki Tursunoi Ahunova, cunoscută în toată Uniunea Sovietică ca inițiativă a mișcării pentru stringerea recoltelor de bumbac cu mașina. „Ecranul adînc” de G. Kozintev aduce mărturie interesantă din istoricul cinematografiei sovietice. Ca de obicei, numărul este bogat în recenzii. De cîțiva ani „Novii Mir” recenzează nu numai cărți de literatură, ci și lucrări politice, de economie, istorie.

Intr-un cuvînt, ca mai totdeauna, un număr variat și atrăgător.

T. N.

Viața literară sovietică nr. 3 - 1961

(Academia R.P.R. — Institutul de studii romino-sovietic)

Revista debutează cu o interesantă evocare a lui Taras Șevcenko, semnata de N. Pavliuc și M. Bodnea. Cel mai mare poet al Ucrainei, fecior de iobag, a fost el însuși, douăzeci și patru de ani din viață, un rob care făcea parte din inventarul unei moșii. Răscumpărat cu 2.500 de ruble, a studiat pictura la Academia de Arte. Dar marea sa pasiune avea să fie literatura și marea lui glorie, ei o va datora. Lupta pentru libertate, dreptul femeii la demnitate, îndemnul la răscoală, critica absolutismului au fost printre temele sale cele mai preferate.

Un studiu substanțial despre analiza psihologică în opera lui L.N. Tolstoi, ni-l oferă M. Hrap-

cenko. Înțelegînd omul în raport cu mediul social și natura, cercetînd raportul dialectic dintre sentiment și gândire, surprinzînd resorturile impulsurilor spontane, logica sentimentelor contradictorii, mecanismul ideilor suprapuse, subtila transformare a unui sentiment în altul, raporturile dintre sentimentele revelate și cele spontane, cercetînd psihologia de grup și aceea a individului, descifrînd în crizele sufletesti marasmul unei lumi viciate, imbinînd cu o supremă strălucire psihologică și epicul — Tolstoi, arată autorul, s-a afirmat ca un artist complet care a știut să dea în fiecare moment al analizei psihologice impresia plenitudinii vitale. Arta

lui Tolstoi este infinită: de la portret și dialog, la comentariu și introspecție, pare că toate mijloacele au fost mobilizate cu acea sforțare titanică care dă marilor artiști aerul cuceritorilor îndrîjiți, hotărîți parcă să nu mai lase după ei, nici unui artist, posibilitatea de a mai spune un adevăr mare și durabil.

Ca o completare la discuția despre Tolstoi, rubrica de „Referate și prezentări” ne oferă informații despre studiul lui F. Primo, privind începuturile gloriei mondiale a scriitorului. În fine, o notă se referă la studiul lui B. Meilah despre atitudinea combativă a lui Lenin și a „Is-kret” leniniste în legătură cu campania purtată împotriva lui Tolstoi de forțele reunite ale autocrației, bisericii și militarismului.

În altă ordine de idei, interesante ni se par și informațiile care privesc articolul lui V. Durakin: „Poezia începe acolo unde există o tendință”. E de fapt un celebru postulat maiaikovskian care rezumă într-un fel un întreg program estetic. Și Durakin, cercetînd poezia lui Maiaikovski, pune în evidență marile ei dominante: concepția comunistă despre lume, spiritul inovator, sentimentul acut al responsabilității față de societate.

Revista se completează fericit cu note despre lucrările de sinteză ale unor critici sovietici, cu știri despre operele unor scriitori din America Latină, cu o Bibliografie interesantă care ne dă, ca întotdeauna, o idee despre inten-sa activitate a editurilor sovietice.

Alexandru Sever

FILMUL

Pe ecranele sovietice:

Un film care va face curînd ocolul lumii: „CER SENIN“

Încă nu s-au stins ecourile despre unanimă apreciere cu care este primit în toate țările filmul „Balada soldatului” pentru care regizorul Grigori Ciuhrai i-a fost atribuit Premiul Lenin și iată că pe ecranele sovietice rulează noua creație a lui Ciuhrai, „Cer senin”.

Reproducem mai jos extrase din articolul criticului G. Kapralov — apărut într-un număr recent al ziarului „Pravda” — consacrat acestui film.

Ca și creațiile-i precedente, noul film al lui Ciuhrai e pătruns de un profund umanism, de o mare dragoste față de oamenii sovietici, contemporanii noștri. El exprimă reflecțiile artistului despre poporul său, despre nestrămütata-i încredere în cauza comunismului, despre normele etice ale ordinii sovietice și adevărata frumusețe a omului.

În desfășurarea acțiunii se pot deosebi două părți. Prima cuprinde secvențele reprezentând cunoștința Sașei cu Alexei și viața ei în anii războiului, când primește vestea despre presupusa moarte a lui Astahov. Avionul pilotat de Alexei Astahov fusese doborât într-o luptă crâncenă cu dușmanul. Aviatorul, grav rănit, fusese găsit de hitleriști pe când zăcea fără cunoștință și luat în captivitate. A doua parte a filmului descrie întoarcerea lui Alexei în patrie. Aici începe o temă nouă. Lui Astahov, care primise mai înainte titlul de Erou al Uniunii Sovietice, nu i se mai arată încredere. E exclus din partid, nu i se mai încredințează comanda avionului. E una din formele prin care se manifestau consecințele culturii personalității.

În prima parte a filmului predomină tonul liric, romantic. E multă poezie, lumină, umor. În a doua parte filmul capătă un colorit dramatic. Dar așa cum romanticismul lui Ciuhrai nu lunecă nici o clipă spre emfază, tot așa tragicismul lui nu se transformă nicăieri în melodramă. Filmul e profund optimist, străbătut de încrederea în triumful dreptății.

Ciuhrai, care încă de la primul lui film a dovedit o pricepere deosebită în a lucra cu actorii, reputează și de astă dată un mare succes în această direcție. El a știut să descopere interpreți care corespund în total caracterelor descrise. Rolul Sașei Lvova este primul examen cinematografic al tinerii

rei actrițe de teatru Nina Drobîșeva. În interpretarea ei chipul Sașei e plin de o fermecătoare poezie și puritate. Înfripirea timidă a primei iubiri, fermitatea morală, zbuciumul suferinței și noblețea sufletească, abnegația Sașei — toate aceste simțăminte sînt exprimate de actriță cu un autentic realism, cu finețe, iar în momentele tragice cu o mare forță dramatică. Să nu uităm că rolul a cerut interpretei să redea formarea caracterului eroinei de-a lungul a două decenii. Învingînd în mod remarcabil toate dificultățile implicate de rol, Drobîșeva a compus chipul cuceritor al unei femei sovietice din vremea noastră, curajoasă și cinstită, un om simplu, care săvîrșește acte de eroism.

Nu mai puțin impresionant este jocul actorului Evgheni Urbanski (cunoscut din filmele „Comunistul” și „Balada soldatului”) în rolul lui Alexei Astahov. Astahov-Urbanski e un om cu sufletul deschis, cu privire senină, care știe pentru ce trăiește și crede neclintit în oameni. Un asemenea om me-

Principalul interpret din „Cer senin”, actorul Evgheni Urbanski

rită toată încrederea, un asemenea om nu minte, nu înșală, nu-și uită datoria. Așa se explică de ce Alexei, chiar în clipa celor mai grele și mai dureroase încercări, chiar și atunci cînd rămîne singur nu pune la îndoială dragostea lui față de partid, încrederea în dreptatea cauzei poporului, în adevărul ideilor comunismului. „Dacă mi-ar fi dat să-mi trăiesc viața de la început — spune el — aș trăi la fel. Nu concep o altă viață. Am trăit și trăiesc pentru comunism...”

Asupra spectatorilor produc o puternică impresie cadrele care o înfățișează pe Sașa așteptînd, împreună cu alte femei, un tren militar în care se afla și tatăl ei în drum spre front. Dar trenul trece fără să oprească. Vagon după vagon se perindă în goană, lunecînd ca o săgeată. Iar pe ecran se ivesc în străfulgerarea unei clipe și dispar chipurile femeilor. Una și-a zărit bărbatul sau fiul. Alta și-a recunoscut iubitul. În ochii femeilor abia prinde să strălucească marea bucurie a recunoașterii celor dragi, cînd, aproape în același moment, își face loc durerea apăsătoare a despărțirii. Iar vagoanele trenului își continuă goana lor impetuoasă, implacabilă.

„Cer senin” este un film realist. Chiar din primele clipe el captivează spectatorul prin forța umanismului său. Și aceasta pentru că la Ciuhrai fiecare cadru are un conținut profund, care te ajută să pătrunzi mai adînc și mai deplin caracterul eroilor, să poți desprinde mai bine și înțelege ideile promovate de autor.

Pelicula are la bază scenariul dramaturgului D. Hrabrovički. Imaginea în culori, foarte interesantă, se datorește operatorului S. Poluianov. Muzica expresivă, total integrată desfășurării acțiunii, este semnată de compozitorul M. Ziv.

Să vorbim puțin despre jazz

Recent, răsfoind unul din ultimele numere ale revistei sovietice „Kultura i Jizn”, atenția mi-a fost atrasă de un articol intitulat „Să vorbim puțin despre jazz”, în care autorul, Iuri Dmitriev, abordează o interesantă problemă referitoare la o seamă de aspecte ale muzicii contemporane, și anume aceea dacă jazzul poate fi considerat o muzică viabilă, o muzică care să exprime esența timpurilor noastre moderne.

Jazzul modern de astăzi — arată autorul — nu are un trecut prea depărtat. El și-a făcut apariția cu trombonele, saxofoanele și trompetele, cu ritmul lui sincopat abia prin anii 30. Și cam tot în vremea aceea au început și interminabilele discuții contradictorii dacă jazzul este reprezentativ pentru epoca care l-a dat naștere sau dacă nu cumva este o dovadă a decadenței culturii muzicale. După ce trece pe scurt în revistă aceste discuții, Iuri Dmitriev arată că în Uniunea Sovietică problema a fost rezolvată și, ilustrîndu-și afirmația cu exemple concrete, conchide: discuțiile acestea, deși uneori exprimau puncte de vedere extrem de contradictorii, nu au fost purtate zadarnic, ele i-au îndemnat pe oameni să mediteze mai profund asupra dezvoltării muzicii ușoare, asupra posibilităților ei de expresie.

Într-adevăr, compozitorii de muzică ușoară sovietică au reușit să rezolve această mult dezbătută problemă în sensul că înlăturînd excentricitățile muzicale și, uneori, chiar suprimarea melodiei atît de la modă în Occident, au creat o muzică de jazz în care melodia, elementele lirice, eroice și romantice predomină, constituind însăși esența muzicii. Afirm această, deoarece m-am putut convinge personal de varietatea acestei muzici, de bogatul și profundul ei conținut, de succesul de care se bucură ea în sinul publicului sovietic.

În vara anului 1957 am avut prilejul să întreprind un turneu de trei luni prin Uniunea Sovietică, cu care ocazie am putut cunoaște unele din personalitățile muzicii ușoare sovietice și minunatele lor orchestre. L-am cunoscut astfel la Moscova pe simpaticul, jovialul și veșnic tîndrău dirijor, cîntăreț și actor Leonid Utiosov, care de mai bine de 30 de ani se dăruiește muzicii ușoare înveselind sau făcînd să lăcrimeze milioanele de spectatori sovietici.

Leonid Utiosov este o figură marcantă a muzicii ușoare sovietice, un neobosit luptător pentru promovarea acestui gen de artă. Orchestra pe care o dirijează execută cu măiestrie nu numai lucrări scrise special pentru jazz, ci și lucrări simfonice, bineînțeles transpuse. Programele sale cuprind opere dificile și interesante ca „Reverie” de Debussy, „Dragostea celor trei portocale” de Serghei Prokofiev, Concertul pentru clarinet și orchestră al compozitorului american Shaw etc.

Dunaevski, unul din cei mai străluciți compozitori de muzică ușoară sovietică a colaborat strîns cu Utiosov, scriînd pentru orchestra lui unele din cele mai bune cîntece ale sale. Și, aș mai putea afirma aici că această orchestră reușește din plin să se numere printre cei mai buni propagandiști ai operelor compozitorilor sovietici Șostakoviči, Hacıaturian, Hrennikov, Soloviov-Sedoi. De altfel, orchestra dispune de excelenți muzicieni care se pricep să fie și excelenți actori, ce comunică publicului bucuria de a

trăi, dragostea de oameni și patrie, neabătutul lor optimism.

Am ascultat la Moscova concertul jubiliar prezentat de Utiosov cu prilejul împlinirii a 30 de ani de existență a orchestrei. Biletele se epuizaseră de mult, iar eu sosisem în ultimul moment. Am trimis un bilet lui Utiosov cu rugămintea de a-mi înlesni accesul în sală. Răspunsul a venit imediat: am fost invitat personal de maestrul, care mi-a oferit cel mai bun loc. În pauză m-am întreținut îndelung cu el și a mers atît de departe cu amabilitatea înfățișată a rugat pe excelențul trompetist Tartakovski să cînte special un solo pentru mine. În aceeași seară l-am cunoscut și pe talentatul compozitor, orchestrator și dirijor secund, pe simpaticul „adjuț” al lui Utiosov — Vadim Ludvikovski. M-am despărțit de noii mei prieteni seara tîrziu, cu regretul că nu puteam fi mai multă vreme împreună, păstrîndu-le o caldă și nespus de plăcută amintire.

Dar în afară de această vestită orchestră, în Uniunea Sovietică mai există și altele, între care aceea condusă de Eddy Rozner, artist emerit al R.S.S. Bielorusse, un excelenț trompetist și actor de mare clasă. Interpreți muzicali de prim rang și la fel de buni actori, membrii orchestrei lui Rozner prezintă publicului sovietic un program variat, în care predomină glumele, stilul excentric, dansul. Și dacă orchestra lui Utiosov se ridică, uneori, la nivelul simfonismului, ceea ce a lui Rozner se apropie — și în aceasta constă farmecul ei — de muzica de dans. Elogii pentru măiestria interpretativă, pentru înaltul nivel artistic se cuvin adreseate și Ansamblului R.S.S. Armenese, orchestrelor dirijate de Boris Remski și Rașid Beibutov, precum și celei conduse de Oleg Lundstrem. Aceasta din urmă m-a atras de fapt, cu deosebire, căci se apropie mai mult decît celelalte de jazzul clasic. Orchestra n-are nici viori, nici violoncele. Domină instrumentele de alamă. Lundstrem dirijează într-un mod foarte personal, impresionant: mișcările precise ale minilor par să materializeze ritmul bucăților executate de ansamblul orchestrei.

Desigur, în rîndurile de față n-am putut vorbi decît despre cîteva din orchestrele de muzică ușoară sovietică și asta destul de laconic. Ele sînt, însă, și lucrul se subînțelege, mult mai numeroase, mai în toate republicile sovietice, caracterizîndu-se prin repertoriul lor național.

Muzica ușoară sovietică pe care am avut bucuria s-o ascult cu prilejul călătoriei mele în U.R.S.S. este o muzică meliodioasă, antrenantă, optimistă, plină de veselie, care are mulți admiratori, îndeosebi, cum e și firesc, în rîndurile tineretului. Iar cei ce o execută sînt artiști cu un înalt simț de răspundere, care-și dăruiesc întreg talentul, eșanul pentru a realiza spectacole la un înalt nivel artistic. Spectacolele lor, minunata muzică de jazz sovietică mi-au rămas adînc întipărite în suflet, deși de atunci s-au scurs ani. Socotesc că cele de mai sus, adăugate la comentariile suscitului articol ar putea aduce la rîndul lor o contribuție la întrebarea dacă jazzul este sau nu o muzică potrivită timpurilor noastre. Într-adevăr, răspunsul îl oferă muzica sovietică care a rezolvat cu succes această problemă atît de dezbătută.

Sergiu Malagamba

„Cronica anilor înflăcărați” la Cannes

La competiția celui de al XIV-lea Festival internațional al filmului care se desfășoară în momentul de față la Cannes, cinematografia sovietică participă cu filmul „Cronica anilor înflăcărați”, realizat de Iulia Solnțeva după scenariul lui Alexandr Dovjenko.

La Festival ia parte și o delegație sovietică condusă de E. A. Furțeva, ministrul Culturii al U.R.S.S.

În seara zilei de 7 mai, „Cronica anilor înflăcărați” (primul film turnat pe peliculă lată) a fost prezentat juriului. În timpul proiecției, publicul Festivalului, de obicei foarte rezervat, a aplaudat de nenumărate ori. Cunoscutul critic cinematografic și istoriograf Georges Sadoul a relatat după aceea corespondentului ziarului „Pravda”:

— E un film de o concepție grandioasă, realizat remarcabil. E minunat să vezi cum forța creatoare a lui Dovjenko continuă să ne dăruiască noi opere de artă. Regizoarea Iulia Solnțeva sesizează profund specificul manierei creatoare a marelui cineast ucrainean.

Presa locală ca și ziarele pariziene consacră cronici elogioase filmului sovietic.

Scrisori de la cei dragi

● La gospodăria agricolă de stat Sintamăria-Orlea, din raionul Hațeg, a avut loc o manifestare consacrată realizărilor agriculturii sovietice. Conferința a avut ca temă: „Construcții de adăposturi ieftine pentru vite”.

● „Experiența unui președinte de colhoz” s-a intitulat conferința ținută la gospodăria agricolă colectivă Gîrbova, din raionul Sebeș.

● Expunerea „Folosirea nutrețului sintetic în alimentația animalelor. Realizări din U.R.S.S.” a fost primită cu un viu interes de către colectivitățile din Sibot, Geoagiu, Mărginești și Jeledinți.

● În cursul lunii martie, colectivității din comunele Bacea, Bretea, Soimuş și din alte comune au asistat la conferința „U.R.S.S. în fruntea luptei pentru pace”.

● Construcția comunismului în satele sovietice s-a reflectat în conferințele care s-au ținut în comunele Plopi, Ruda, Govăplia și altele.

● Colectivității din comuna Bejan, raionul Ilia, s-au întâlnit cu tovarășa Costa Lucreția, care și-a povestit impresiile din călătoria pe care a făcut-o în U.R.S.S.

În vara anului 1955, împreună cu un grup de muncitori din țara noastră, am făcut o lungă călătorie prin Uniunea Sovietică. Am vizitat Moscova, Kiev și Odesa. Apoi, la Ialta am poposit mai îndelung și am înnodat multe prietenii. Am făcut excursii cu vaporul, am fost la vinătoare, la teatru, am vizitat tabăra pionierilor de la Artek. Am fost tot timpul în mijlocul oamenilor sovietici și, așa cum era și firesc, am legat o prietenie mai strinsă cu tovarășii mei de aceeași profesie — minerii sovietici — mai ales cu doi dintre ei: Feodor Babici și Ivan Bok. La despărțire, fiecare dintre noi a promis că, odată ajuns acasă, va scrie. Așa am început schimbul de scrisori dintre noi, care ține de câțiva ani. Cei doi mineri sovietici îmi scriu de toate: despre succesele pe care le obține Uniunea Sovietică în construirea comunismului, despre succesele lor în producție, despre familie și despre viața lor personală.

Scrisorile tovarășilor mei sovietici vădese întotdeauna bucurie pentru victoriile Patriei lor în toate domeniile și dragoste pentru țara noastră și pentru oamenii ei muncitori. Cuvintele lor pornesc din inimă. Din inima unor oameni educați în spiritul solidarității cu popoarele care construiesc socialismul și cu toate popoarele lumii dornice de pace și progres.

De fiecare dată când primesc o scrisoare de la Feodor Babici sau de la Ivan Bok o citesc și colectivului nostru de muncitori. Ziua când se citește o asemenea scrisoare este, cu adevărat, o zi de sărbătoare pentru noi. E bine să știi că undeva, la sute și mii de kilometri, se află oameni care se gândesc la noi și se bucură de succesele noastre, ca de propriile lor succese! Faptele lor de muncă ne însuflețesc și pe noi, în lupta pentru desăvîrșirea construcției socialiste.

La fel sînt primite și de aceeași atenție se bucură și scrisorile noastre. Am aflat de asta în următoarea împrejurare.

În urmă cu cîtva timp, mina Gorlovka, la care lucrează prietenul meu Feodor Babici, a fost decorată cu Ordinul „Lenin”. Aflînd despre decorare, i-am trimis o telegramă de felicitare lui Feodor Babici. Tot pe atunci se afla în Donbass o delegație de-a noastră. Cînd a primit telegrama,

Feodor și tovarășii lui de muncă au hotărît să invite la festivitatea de decorare și delegația noastră, care se afla cam la 300 de kilometri de Gorlovka. Conducerea minei a pus la dispoziție mijloacele de locomoție și la adunarea festivă a fost prezent și un grup de romini. Mare le-a fost bucuria cînd, de la tribuna prezidiului, s-a dat citire și telegramei primite din Valea Jiului. Cuvintele noastre de felicitare au fost primite cu deosebită căldură de minerii din Gorlovka și au prilejuit o caldă manifestație pentru prietenia dintre popoarele noastre. Prietenii sovietici ne-au trimis ziarele care vorbeau despre decorarea minei și o scrisoare de răspuns la telegramă.

Această corespondență este și ea un semn al prieteniei frățești care ne unește în lupta comună pentru pace și fericirea tuturor celor ce muncesc.

Iosif Cotoț

Directorul minei „Vulcan”

DEVA AZI DĂM CUVÎNTUL REGIUNII HUNEDOARA

In orașul Deva

Consiliul orașenesc se preocupă îndeaproape de activitatea comisiilor A.R.L.U.S. din întreprinderi și instituții. Fiecare membru al Consiliului îndrumă cite două pînă la patru comisii și răspunde de activitatea lor. În ultimul timp, la ședințele Consiliului orașenesc consacrate prelucrării planului de muncă pe trimestrul următor, sînt invitate și președinții comisiilor din întreprinderi și instituții. Cu acest prilej este analizată și munca din trimestrul trecut. Sînt evidențiate comisiile frunțase și analizate lipsurile comisiilor cu o activitate nesatisfăcătoare. În cursul fiecărui trimestru se analizează munca cîtorva comisiilor, pentru a se trage concluzii din experiența comisiilor frunțase și pentru a le ajuta pe cele rămase în urmă.

O activitate rodnică a desfășurat comisia A.R.L.U.S. de la Întreprinderea regională „Combustibilul”-Deva. Comisia a organizat pentru salariații întreprinderii conferințe avînd ca temă: „Rubla — cea mai puternică monedă din lume”, „A 13-a aniversare a Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre R.P.R. și U.R.S.S.”, „Succesele științei sovietice în explorarea Cosmosului” și altele. De asemenea, a organi-

zată cu regularitate informări referitoare la poziția Uniunii Sovietice față de problemele internaționale actuale, precum și audii colective la radio.

Și la sfatul popular al orașului Deva, comisia A.R.L.U.S. a organizat conferințe pe teme actuale. Tot aici au fost recenzate cărțile: „Așa s-a călît oțelul”, „Țara dintre zăpezi și portocali”, „Mama”, „Pe Donul liniștit”, „Pămînt destelenit”. Au fost alcătuite două fotomontaaje cu prilejul aniversării lui V. I. Lenin și altele, cu un cuprins variat. Gazeta de perete a instituției a fost, de asemenea, folosită pentru popularizarea Uniunii Sovietice.

Comisia A.R.L.U.S. de la Tribunalul din Deva a obținut succese în ce privește cursul de limba rusă. Lecțiile s-au ținut cu regularitate, cu participarea majorității cursanților. Călătoria primului cosmonaut — Iuri Gagarin — a fost sărbătorită printr-o adunare entuziastă.

Am citat numai cîteva dintre comisiile A.R.L.U.S. cu o activitate bogată, din orașul Deva. Dar asemenea comisii există și în alte întreprinderi și instituții din oraș. 7

A. Popescu

Drumul în Cosmos

(urmare din pag. 4-a)

După exemplul celor mai mari și noi copii făceau rău nemților cum puteam. Imprăștiam pe drum cuie ascuțite și cioburi de sticlă care spărgeau cauciucurile mașinilor, iar lui Albert, care stăpînea în casa noastră, i-am infundat țeava de eșapament a motorului cu zdrențe și gunoaie.

Deși încet, frontul se apropia totuși de satul nostru. Chiar și noi copiii ne dădeam seama de asta după tirul puternic al artileriei. Cîrînd, avangarda a ajuns foarte aproape de la numai opt kilometri de casa noastră. Satul era tîxit de trupe germane. Ai noștri trăgeau în ei cu tunurile și-l bombardau. Marș neajunsuri pricinuiau fasciștilor avioanele de noapte „PO-2”. Bizuiu toată noaptea și aruncau „daruri”. Așa trăiam în foc și fum. Zi și noapte ardea cite ceva prin apropiere.

Nimic nu scăpa ochilor noștri atenți. Noi copiii vedeam și observam totul. Îmi amintesc cum odată deasupra satului au zburat șase avioane ale noastre. Apoi a început bombardamentul. Cînd ne-am uitat pe cer am văzut că avioanele se întorceau înapoi, dar unul lipsea. Fusese ră șase iar acum erau numai cinci. Pe atunci nu știam să numărăm decît pînă la zece, iar scăderea n-o știam, totuși ne-am dat seama că unul lipsea. Ne întrebam cu disperare unde dis-

păruse. Dar deodată l-am văzut că apare. Era cuprins de flăcări, totuși continua să zboare deasupra drumului tîxit de trupe și trăgea în ele cu toate tunurile.

Ne întrebam cu toții dacă avionul avea să ajungă sau nu la ai lui. Pilotul însă s-a întors și s-a năpustit din nou asupra coloanei. Acum arunca bombe. În cele din urmă a căzut și el asupra dușmanului.

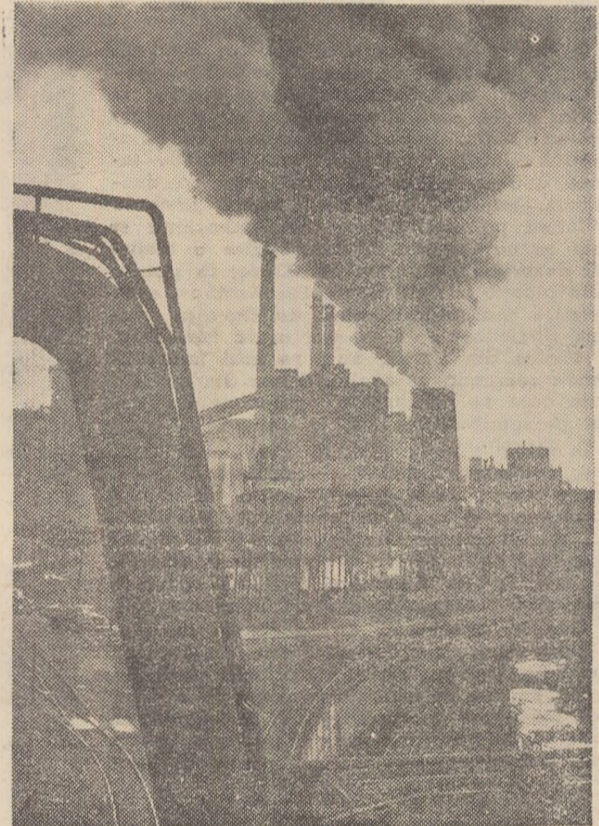
— La fel ca Gastello! La fel ca Gastello! — am început noi să strigăm.

Atît aparatul cit și pilotul au fost mistuiți de flăcări așa încît n-am putut afla numele și locul de baștină al aviatorului. Dar toți știam că fusese un adevărat om sovietic, care pînă în ultima clipă luptase împotriva dușmanului.

Cine va răzbuna moartea eroului? — ne gândeam noi — Cine are să povestească tovarășilor lui cum a murit?!

După puțîn timp am aflat că avionul fusese lovit de tunurile antiaeriene germane care se oplotiseră în spatele satului pe o colină. Răzburarea a venit a doua zi dimineața cînd au sosit cinci avioane de același tip, — acum știu că erau avioane de asalt „IL” — și au șters de pe fața pămîntului atît bateria antiaeriană cit și pe servanți. Nici un fascist n-a mai rămas în viață. Ai noștri le veniseră de hac.

(va urma)

Coșurile Hunedoarei lumegă ziua și noaptea, fără odînnă

La Combinatul siderurgic

Alături de manifestările cu caracter general pe care le organizează, Comitetul A.R.L.U.S. de la Combinatul siderurgic Gh. Gheorghiu-Dej din Hunedoara se preocupă îndeaproape de munca comisiilor A.R.L.U.S. existente în secții. Aceasta, pentru a putea cuprinde în activitatea sa o mîșă cit mai largă de muncitori, ingineri și tehnicieni din combinat.

O atenție deosebită este acordată, de pildă, popularizării experienței înaintate a siderurgistilor sovietici. În planul de muncă al comitetului întocmit pe trimestrul II al acestui an au fost prevăzute astfel expuneri legate de folosirea aglomeratului fondant la furnale, de experiența sovietică în domeniul pregătirii minereurilor etc., etc. Cele mai multe din aceste expuneri au fost prezentate de ingineri care au studiat în Uniunea Sovietică sau care și-au făcut specializarea în uzinele sovietice.

De un puternic interes s-a bucurat și expoziția organizată de Consiliul General A.R.L.U.S. intitulată „Tehnică nouă în septenar”, deschisă în una din sălile clubului.

În ce privește activitatea de popularizare a limbii ruse, comitetul A.R.L.U.S. a organizat în cadrul combinatului 9 cursuri populare de limba rusă, urmărind îndeosebi studierea literaturii tehnice de specialitate.

Un mare număr de tovarăși din colectivul nostru întreprinderii strîns legături prin corespondență cu muncitori și ingineri din Uniunea Sovietică, iar numărul celor care se înscriu să viziteze țara vecină și prietenă devine din ce în ce mai mare.

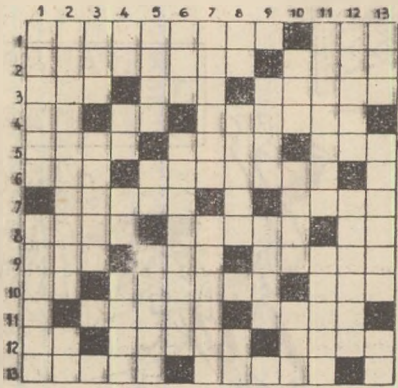
Ing. Gheorghe Gheorghiușor

Președintele Comitetului A.R.L.U.S. de la Combinatul siderurgic „Gh. Gheorghiu-Dej” — Hunedoara

LUMINĂ!

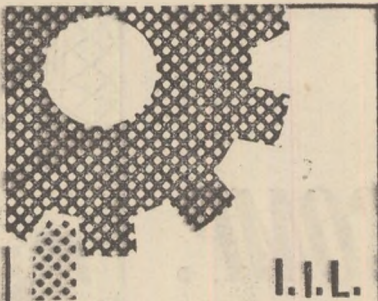
ORIZONTAL: 1) Scriitor sovietic, autorul romanului „Lumină de supra pământului” — Constelație în dreptul căreia ajunge soarele la solstițiul de vară 2) Pentru acest iluminat, în anii puterii populare s-au construit uriașe hidrocentrale — Acela 3) Neg (reg.) — Perdeaua soarelui — Autorul volumelor de versuri „Oameni în lumină”, „Curcubeu peste Dunăre”, „Lanterna magică” etc. 4) Unic! — În lampă. — Autoarea volumului de versuri „Țara luminii” 5) Ofițer otoman (od.) — A răspîndi lumină — Neagră în cerul guri 6) Unul mare și unul mic, luminoși pe cerul nopții — De aci vine lumina 7) Autorul volumului de schițe „Neguri risipite” — Fir de lumină 8) Rămas bun — A se deștepta — Odinioară (abr.) 9) Printre ei a călătorit Iuri Gagarin. — Strigăt entuziast — Localitate în Canada — 10) În flăcări! — Parte dintr-o sală de spectacol — Fluviu în Europa 11) Respectabili — Cerc luminos în jurul lui Saturn 12) În felinare! — Iese la lumină — Pictor român, autorul tabloului „Lupta cu faclă a lui Vlad Țepeș” 13) Oraș în antichitate cu un tribunal ai cărui judecători se numeau „heliasti”, adică „oamenii soarelui” sau ai luminii — Personaj feminin din romanul „Lumină deasupra pământului”, menționat mai sus.

VERTICAL: 1) Autorul volumelor de versuri „Un om așteaptă răsăritul”, „Călători prin constelații” etc. și al poeziilor „Răsărit”, „Lumină”, „Lumina lui Octomvrie” etc. — Zeița care „cu degetele-i trandafirii deschidea soarelui porțile răsăritului” (mit.) 2) Autorul versurilor: „Zori de ziuă se revarsă peste vesela natură / Prevestind un soare dulce cu lumină și căldură” — Și, latinește 3) Luminare... electrică — Cetate antică, la a cărei zidire a participat și zeul soarelui (mit.) 4) Magnetul busolei — „De la pământ... lună”, roman de Jules Verne — Literă grecească — Imn închinat soarelui (mit.) 5) Varsă foc... în Sicilia — Soarele piramidelor — „Și la noi va arde... lui Ilici”, tablou de A. Anastasiu 6) Vreo (pop.) — Lampă mică, portativă 7) Steaua cea mai strălucitoare de pe cer, din constelația Cînelui-mare — Invirtirea pământului în jurul soarelui (pl.) 8) Kirițescu Constantin — Plăci gradate și luminate,

Le aparate de radio — În lanternă! 9) Povârniș, deal (reg.) — Lumină (pl.) 10) Forma geometrică a razelor luminoase ieșite dintr-o lanternă magică — Curcubeu mitologic — Personaj de folclor 11) Vas în care se distilează cărbunele la fabricarea gazului de iluminat — Sema grafic 12) Deosebire — Luceafăr-de-zori (pop.) 13) Situație — Il întâlnim împreună cu o lampă fermecată într-o poveste din „1001 de nopți” — În lumină!

5.000 LEI
puteti castiga

I.I.L.
HERBAK IANOS
MARGHITA — Reg. CRIȘANA

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ
PE BAZĂ DE COMENZI FERME:

- Mașini de șlefuit pentru industria lemnului
- Mașini de găurit pentru industria lemnului
- Vală pentru plăpumi
- Destrămătură din textile pentru tapijerie
- Covoare orientale

EXECUTĂ:

- Turnări de piese din fontă, pînă la 500 kg
- Prelucrări de capete de motoare „Diesel”, roți dințate și arbori cotiți de orice dimensiune.

COMBINATUL DE INDUSTRIE LOCALĂ
CÎMPINA
Str. I. V. Stalin 103-Tel. 604

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ:

In sectorul ceramic

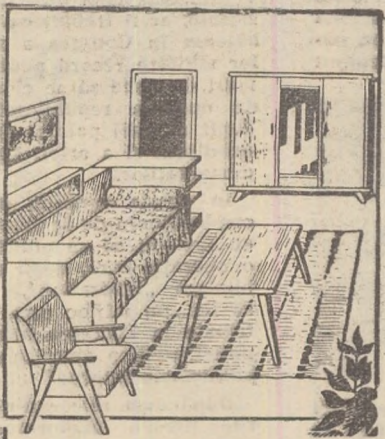
- naceie
- mărgele diferite mărimi
- mele rascuing

In sectorul hirtie

- bobine pentru mașini de calculat de orice tip și dimensiuni
- plicuri farmaceutice

In sectorul chimic

- cerofiu
- uleiuri pentru călăt. I. T. 5004
- Parul (înlocuitor de parafină)

MOBILĂ DE LUX
ÎN FURNIR DE NUȚ
LA COMANDĂ

TAPIȚERIE
ORICE LUCRĂRI

TÎMPLĂRIE
ȘI BINALE
ORICE LUCRĂRI

Calitatea lucrărilor
ireproșabilă

EXECUTĂ
I.I.L. MĂGURA

ȘIMLEUL-SILVANIEI
Regiunea CRIȘANA

Intreprinderea forestieră din Gheorghieni

Regiunea Mureș — Autonomă Maghiară
Piața Petöfi nr. 5

Fără repartiție,

confeționează, pe bază de comandă, din lemn rotund și cioplit de rășinoase

- Șarpante
- Răsadnițe
- Pătule de porumb

Cereți
la toate magazinele alimentare din țară cunoscutul

SALAM de SIBIU

precum și diferite mezeluri superioare produse de

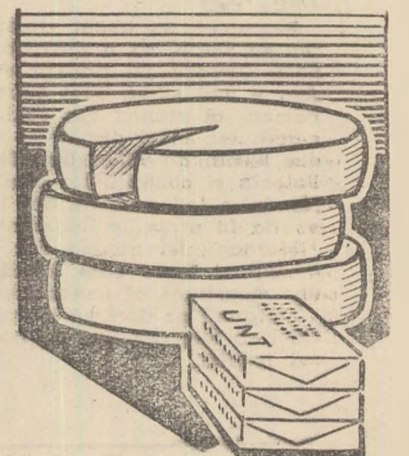
INDUSTRIA ALIMENTARĂ SIDAIA

CEREȚI
la magazinele alimentare produsele

I. C. I. L.

SUCEAVA

- UNT ÎN PACHETE (extra, superior și oe masă)
- BRINZA TELEMEA de oaie și de vacă
- CAȘCAVAL „Muntenia”
- CAȘCAVAL dobrogean
- CAȘ PROASPAI de oi

Cine se află în spatele aventurilor războinice ale S. U. A.

GRUPUL MORGAN ȘI COMP.

La intersecția străzilor newyorkeze Broad Street și Wall Street se află o clădire nu prea înaltă căreia i se spune „Colțul”. La bursele din lumea capitalistă cuvântul acesta este rostit cu un sentiment de venerație, teamă și invidie. „Colțul a hotărât”, „Colțul nu vrea”, „Colțul propune”. Și totul se petrece așa cum a hotărât, cum dorește, cum cere „Colțul”...

Pe ușile masive ale clădirii de modă veche, cunoscută sub numele de Wall Street 23, o plăcuță lucitoare de metal aduce la cunoștință trecătorilor că acolo s-au pus odinioară temelile băncii Morgan. Această bancă controlează primele cinci mari bănci din S.U.A., treizeci și două de corporații industriale, treisprezece căi ferate dintre cele mai mari, trei mari companii de asigurări și paisprezece întreprinderi comunale. Astăzi, puterea corporației nu se mai bazează numai pe capitalurile familiei Morgan ci și pe faptul că aceasta controlează, prin intermediul băncilor, capitalurile nenumăraților ei clienți.

În centrul acestui imperiu financiar-industrial se află uriașa bancă „Morgan Guaranty Trust” cu un capital de 4 miliarde de dolari și cu câteva filiale — în diverse regiuni ale țării — dintre care fiecare în parte este o bancă puternică. Tot în sfera de influență a Morganilor se află și uriașele companii de asigurare și mari corporații începând cu gigantul atomo-electronic „General Electric”, cu un capital de aproximativ două miliarde de dolari, continuând cu marea companie de oțel „United States Steel”, care are un capital ce trece de trei miliarde și jumătate de dolari și sfârșind cu faimoasa „Coca-Cola Company”.

Într-un cuvânt, capitalurile controlate de grupul Morgan se urcă la fantastica sumă de 65 de miliarde 306 milioane de dolari — cam un sfert din capitalurile tuturor corporațiilor americane — ceea ce face din clanul Morgan cea mai bogată familie din lumea capitalistă...

Capitaliștii își au tradițiile lor, de la care nu face excepție, bineînțeles, nici grupul Morgan. În ultimii 100 de ani n-a existat, poate, nici un război de pe urma căruia acesta să nu se fi îmbogățit.

Cum stau lucrurile astăzi? Desigur nu poate fi socotit întâmplător faptul că în toată perioada postbelică conducătorul Pentagonului, ministrul de Război al S.U.A., a făcut și face neapărat parte din conducerea vreunei companii din grupul Morgan sau dintr-o companie strâns legată de familia Morgan. Și bancherul Forrestal de la banca „Dillon Read”, și fabricantul Johnson, și Wilson, președintele companiei „General Motors”, și McElroy, conducătorul altei companii din grupul Morgan, „General Electric”, care l-a înlocuit pe Wilson în postul de ministru de Război, și bancherul Gates din Philadelphia, și în sfârșit McNamara, actualul conducător al Pentagonului care a venit la Washington de la filiala din Detroit a firmei „Ford” — cu toții sînt legați într-un fel sau altul de grupul financiar Morgan. Guvernele se schimbă, președinții vin și pleacă dar un lucru rămîne neschimbat: Morganii și businessul militar.

În momentul de față există la Washington mulți lideri care au avut multă vreme strînse legături cu Morganii. E de ajuns să amintim că, în afară de ministrul de Război, acest grup mai controlează și finanțele statului. Postul de ministru de finanțe este deținut acum de marele bancher din Wall Street, Douglas Dillon. După cum și Paul Nitze, adjunctul ministrului de Război, este socotit a fi omul lui Morgan...

Trebuie arătat că în ultimii ani, puterea relativă a acestei grupări a scăzut intrucîtva. Dar nu de mult grupul Morgan a acaparat poziții extrem de importante în industria atomică și finanțează lucrări pe tărîmul „energeticii viitorului”, fapt care poate duce în anii următori la o nouă schimbare a raportului de forțe între grupările monopoliste din S.U.A.

Morganii nu intenționează de fel să-și cedeze pozițiile, lucru dovedit printre altele și de faptul că la sfîrșitul anului 1958 a avut loc contopirea celor mai mari companii financiare ale lor: „Morgan J. P. and Company” și „Guaranty Trust Company”, eveniment care după părerea revistei „United States News and World Report” arată că „vechea epocă din viața lumii financiare a Statelor Unite a trecut și că aceasta a pășit într-un nou stadiu de dezvoltare”.

În același timp trebuie subliniat faptul că în S.U.A. diminuarea puterii grupului Morgan este adesea exagerată. Și aceasta chiar de către... Morgani.

De ce? Pentru că au trecut vremurile cînd bătrînul Morgan putea să zvrile, ca o provocare adresată tuturor, cu milioanele. Urmașii lui preferă să se prefacă aproape săraci. Așa e mai sigur, căci starea de spirit a milioaneilor de oameni ai muncii s-a schimbat. Vremurile sînt talburii și s-ar putea să-și piardă și ei averea la fel cu Riabușkinii din Rusia, ca Batta din Cehoslovacia, ca Vișnevecki din Polonia și contrații lor Cen din China — așa cum și-au pierdut-o toți paraziții din țările în care poporul și-a luat soarta în propriile lui mâini.

Morganii își ascund dar bogățiile de ochii oamenilor, camuflînd firele care leagă într-un singur tot acest produs monstruos al imperialismului.

Morganii ar dori să arunce asupra-le un văl de umbră. Căci se tem. Se tem de compatrioții lor. Se tem de mersul istoriei.

Val. Zorin

„Un război mic împotriva unei mari nelinistii interne”

Dacă vrei să înțelegi cum trebuie evenimentele, caută-le cauzele în economie, spune un principiu înțelept. În această ordine de idei influentul ziar francez „Libération”, analizînd dedesubturile agresiunii dezlănțuite de guvernul Kennedy împotriva Cubei, a ajuns la concluzia — într-un articol intitulat „Aventura din Cuba — o manevră pentru a abate atenția” — că una din cauzele care au împins Washingtonul în aventura din Cuba a fost greaua situație economică a S.U.A.

Iar faptele concrete ale realității americane confirmă în totul această încheiere a ziarului francez.

La 2 februarie președintele Kennedy a prezentat Congresului un program de înlăturare a declinului economic, alcătuit din 12 puncte. Dar americanii n-au aflat în acest program nici urmă din ceea ce făgăduiseră democrații în cursul campaniei electorale. În locul procentului de creștere anuală cu 5 la sută a producției industriale, proclamată de partidul democrat, în mesajul din 2 februarie vera precizată cifra de 3,5 la sută ca un nivel de dorit pentru ritmul dezvoltării economice.

Dar chiar și aceste planuri mai mult decît modeste s-au dovedit irealizabile pentru guvernul Kennedy. Iată de ce președintele S.U.A. s-a grăbit să-și anunțe intenția de a face noi propuneri după 75 de zile, în caz că în acest răstimp programul alcătuit din 12 puncte se va dovedi inefficient.

Termenul fixat de guvernul Kennedy pentru elaborarea noului program economic a expirat la mijlocul lunii aprilie. America a așteptat din partea guvernului o îmbunătățire reală a situației economice. Dar ce ar fi putut propune nou conducerea democrată cînd în țară a continuat să crească armata șomerilor, cînd zeci de uzine au continuat să nu funcționeze, iar multe state au fost declarate „regiuni sărace”.

„Consilierii președintelui — arată „Libération” — nu văd

perspective de progres în cursul acestui an”.

În ochii milioaneilor de americani care și-au pus speranțe în administrația democrată, situația internă a S.U.A. a devenit și mai puțin de învidiat în comparație cu puternicul avînt economic al Uniunii Sovietice. În primele trei luni ale anului 1961, cînd economia S.U.A. a bătut pasul pe loc, oamenii sovietici au îndeplinit

Cauzele agresiunii împotriva Cubei

planul trimestrial al producției industriale globale cu 102,5 la sută, ceea ce a sporit ritmul de dezvoltare economică cu 9 la sută în comparație cu anul trecut.

O altă dovadă elocventă a uriașelor avantaje ale sistemului economic socialist față de cel capitalist a fost zborul omului în Cosmos, realizat la 12 aprilie de maiorul I. A. Gagarin pe nava cosmică sovietică „Vostok”. „Triumful lui Gagarin — scrie cu amărăciune revista americană „Time” — s-a întîmplat tocmai în clipa cînd atmosfera de la Washington amintea de aceea a unui cîmîtir; situația din țară nu s-a îmbunătățit de loc după administrația Eisenhower”.

Cu toată starea de criză din economia americană, guvernul Kennedy a cedat totuși stăruințelor liderilor Pentagonului și a sporit mult bugetul militar. Două miliarde de dolari, sumă cu care ar fi putut fi ajutate regiunile sărace din America, au fost alocate suplimentar pentru fabricarea de rachete, submarine și arme pentru așa numitele războaie nucleare.

Într-un cuvînt, la mijlocul lui

aprilie guvernul Kennedy se afla într-o situație dificilă. Incapacitatea noului administrații de a face față greutăților economice ar fi provocat o serioasă „criză de încredere” din partea maselor largi populare americane față de guvernul democrat. Pe de altă parte, guvernul, așa cum au prevăzut ziarele, ar fi trebuit ca la dezbaterile în Congres a alocațiilor militare record pentru vremuri de pace să se ciocnească de opoziția republicanilor, adepți ai unei politici de buget echilibrat și a aripii liberal-democraților.

În aceste condiții, cercurile conducătoare de la Washington au început să se gîndească la o operație care, după cum subliniază „Libération”, trebuia să fie „un mijloc care să contribuie la abaterea atenției opiniei publice americane de la problemele interne”.

După cum rețese din relațiile presei, elaborarea „operației de abatere a atenției” a fost încredințată unui grup de consilieri ai Casei Albe în frunte cu istoricul Schlesinger. Vorbînd despre metodele de lucru ale „trustului creierului” Casei Albe, ziaristii americani arată că consilierii lui Kennedy, printre care se află mulți profesori, le place să se refere la diferite precedente istorice.

În cazul de față, grupul lui Schlesinger și-a amintit desigur că în trecut au mai fost întreprinse în repetate rînduri acțiuni militare peste hotare spre a abate atenția de la problemele interne complicate.

„Un război mic împotriva unei mari neliniștii interne” a fost propus și de data aceasta de grupul Schlesinger, autorul faimoasei „Cărți albe” despre Cuba.

În felul acesta lumea capitalistă care și-a trăit traiul, măcinată de contradicții interne de neînlăturat, agravate de militarism, a încercat să-și camufleze tarele sub steagul negru al intervenției împotriva eroului popor cuban.

B. Dmitriev